

*Ghid pentru implementarea metodologiei CLIL
în învățământul primar*

Galați

2016

*Motto: „Nu poți învăța nimic pe nimeni;
poți doar să ajuți pe cineva să se
descopere” (Galileo Galilei)*

Ghid pentru implementarea metodologiei CLIL în învățământul primar este o lucrare elaborată sub egida Universității „Dunărea de Jos” din Galați, România, în colaborare cu Universitatea Pedagogică „Ion Creangă” din Chișinău, de către un colectiv de cadre didactice, formatori naționali CLIL de la instituții de învățământ alolingve din Republica Moldova.

LILIANA BEJENUȚA
CRISTINA CAMBUR
ADRIANA CARAPCEVSCHI
LUCIA CEPRAGA
DANIELA CIUMAC
ILINCA COJOCARU
SVETLANA DERMENJI-GURGUNOV
RODICA FETEASCO
LILIA FRUNZE

LILIA GĂLUȘCĂ
LORA GÎRLEANU
LARISA GUZA
TAMARA IASCOV
MARIANA MARCOVA
VALENTINA ONUȚA
OLGA RĂILEAN
ALIONA SAVIUC
LIDIA VLAS

Coordonatori:

ANGELA POPOVICI
GINA AURORA NECULA

Referenți științifici:

ALEXANDRA BARBĂNEAGRĂ
LIUBA PETRENCO
IONEL APOSTOLATU

CUPRINS:

Argument // p. 7

1. Introducere în CLIL // p. 11

1.1. Definiții, concepte, delimitări // p. 11

1.2. Experiențe în implementarea CLIL // p. 16

1.3. CLIL adaptat la contextul educațional din Republica Moldova // p. 19

II. Profilul profesorului CLIL // p. 22

III. Didactica procesului de predare și învățare CLIL // p. 26

3.1. Proiectarea activităților CLIL // p. 26

3.2. Proiectarea activităților CLIL. Modele // p. 29

IV. Strategii de evaluare // p. 66

4.1. Procesul de evaluare în CLIL // p. 66

4.1.1. Funcțiile evaluării CLIL // p. 67

4.1.2. Instrumentele de evaluare // p. 71

4.1.3. Importanța evaluării corecte în CLIL // p. 73

4.2. Evaluarea profesorului CLIL // p. 76

V. Recomandări metodice // p. 80

Argument

În actualele condiții de mobilitate sporită a populației în (și din) toate țările, problema învățării/predării limbilor este în atenția Consiliului Europei, dar și a altor organisme internaționale, interesate de comunicarea eficientă și de înlăturarea barierelor lingvistice prin învățarea limbilor străine/nematerne. Totodată, interdependența economică, științifică, socio-culturală generează un interes sporit față de fenomenul bilingvismului atât pe plan internațional, cât și național. Bilingvismul a fost, de-a lungul timpului, interpretat și tratat din variate perspective și în cele mai diverse feluri, rezultând chiar anumite controverse. În abordarea din *perspectivă lingvistică*, bilingvismul este analizat ca efect al contactelor dintre limbi. Trebuie însă precizat faptul că fenomenul contactului lingvistic se realizează între indivizi și între comunități lingvistice, nu între limbi, la modul abstract; rezultă că „bilingvismul / plurilingvismul este un fenomen normal al societății și nicidecum o abatere de la normă sau o excepție” (L. Cazacu, *Contacte lingvistice în Republica Moldova*, <http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v5/01.pdf>).

De remarcat că, în societatea actuală, în contextul globalizării, „**multilingvismul** este o trăsătură primordială a identității europene, deoarece limbile străine reprezintă un aspect fundamental al identității culturale a fiecărui cetățean european. Achiziția și stimularea învățării limbilor străine devin elemente din ce în ce mai importante pentru **dialogul intercultural** din cadrul societății noastre și pentru creșterea șanselor de angajare a cetățenilor. Comunicarea în diverse limbi străine este clasificată pe locul al optulea printre competențele cheie în procesul de învățare pe tot parcursul vieții” <http://www.clil4children.eu/about-2/?lang=ro>.

Demersul propus în prezentul ghid vine cu o abordare a bilingvismului prin prisma concepțiilor educaționale integrate, respectiv prin învățarea integrată a conținutului și a limbii, adică CLIL (o modalitate de a combina învățarea unei discipline și a unei limbi străine, elevii studiind, de fapt, o materie prin intermediul unei alte limbi decât limba maternă). Or, într-o societate unde angajatorul reclamă cunoașterea mai multor limbi, într-un sistem educațional modern, orientat spre mobilitate, educația bilingvă este indispensabilă atât pentru a extinde domeniile de cunoaștere, cât și pentru a cultiva toleranța lingvistică, culturală și etnică, creativitatea etc. Educația bilingvă constituie o parte indispensabilă a civilizației din cele mai vechi timpuri, însă problema implementării acesteia s-a conturat la finele anilor ‘60 ai secolului XX, în special în SUA, când imigrarea a devenit un fenomen de amploare.

Caracterul indispensabil al educației bilingve se face și mai mult resimțit astăzi, când, *de facto*, ne confruntăm cu un nou fenomen: țările considerate „surse de emigrare” devin, la rândul lor, țări-gazdă pentru alți imigranți. Republica Moldova se regăsește din plin pe ambele planuri. Prin urmare, educația bilingvă integrată se impune cu necesitate.

Ca abordare didactică cu dublă focalizare, educația bilingvă prin intermediul CLIL vine să țintească problematici practice ale vieții reale prin prisma unei discipline, ajutând la dobândirea de competențe-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții, adică a acelor competențe de care fiecare cetățean are nevoie pentru a putea forma, stimula și activa atitudini (competențe interpersonale), cunoștințe (cunoaștere), deprinderi (capacitatea de a crea lucruri) care facilitează eficacitatea acțiunilor sau realizarea unor sarcini complexe ca răspuns la nevoi individuale sau sociale. Aceste competențe pun în evidență gândirea critică, creativitatea, inițiativa, abilitățile de rezolvare a problemelor, evaluarea riscurilor, luarea de decizii și gestionarea constructivă a sentimentelor. Ele alcătuiesc baza pentru participarea activă în societate și pentru învățarea pe tot parcursul vieții (*Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului Europei*, 2006). Prin acest tip de bilingvism educațional, CLIL (*nota bene* – unul depolitizat, având în vedere că impactul politicului asupra educației a fost, de-a lungul istoriei, unul nefast), Ministerul Educației al Republicii Moldova urmărește crearea de oportunități echitabile și accesibile tuturor tinerilor, oferirea de șanse egale pentru înmatriculare la instituțiile de învățământ superior cu predare în limba română, de socializare și comunicare mai facilă în cazul angajării în câmpul muncii, mai cu seamă că, din anul 2007, limba română, *de iure et de facto*, este una dintre cele 24 de limbi oficiale ale Uniunii Europene. De asemenea, pe lângă diversitatea și contactul crescânde dintre culturi pe plan intern și internațional, un factor care alimentează interesul pentru bilingvism și învățarea unei a doua limbi îl constituie, în numeroase țări, gradul înalt de recunoaștere a drepturilor lingvistice ale minorităților indigene și culturale. În plus, potrivit *Concepției dezvoltării învățământului din Republica Moldova* (Hotărâre a Guvernului Republicii Moldova Nr. 556 din 27.07.1994), acesta are drept scop și *valorificarea culturii naționale, stabilind concomitent un raport optim cu valorile culturii universale, creând structuri și condiții necesare de însușire temeinică a limbii oficiale a statului, de reintegrare culturală și multiculturală, pentru a oferi tuturor celor care învață posibilități egale de încadrare profesională și socioculturală în viața țării.*

Indiscutabil, educația bilingvă nu este un fenomen sporadic și se distinge printr-un umanism profund (vezi Rozanna Freeman, 1998, *Bilingual education and social change*. Philadelphia: Multilingual Matters.), care prevede că:

- fiecare copil, indiferent de sex, origine etnică, religioasă sau de apartenență socială, are dreptul la o astfel de educație care să-i ofere maximum de oportunități în viitor;

- fiecare copil are dreptul inerent de a utiliza astfel de mijloace în formare, care i-ar facilita realizarea obiectivelor sale și l-ar ajuta să-și îndeplinească obligațiile în raport cu societatea;
- copilul, aparținând unei culturi lingvistice minoritare a unui anumit stat, are dreptul să învețe limba de stat într-o astfel de atmosferă, unde se manifestă respect față de cultura și limba sa maternă și se asigură dezvoltarea acestora concomitent cu limba de stat;
- programele educaționale trebuie să asigure copilului un mediu de învățare propice pentru dezvoltarea competențelor specifice, care i-ar permite să devină o personalitate și un membru activ al societății;
- capacitatea copilului de învățare, potențialul său creativ, precum și interesele culturale trebuie, în același timp, să servească și să îmbogățească limba de stat (a doua).

Avantajele predării integrate a conținuturilor

Pe lângă avantajele evidente, reflectate prin ridicarea nivelului de pregătire lingvistică, mai există și alte avantaje ale educației integrate.

În primul rând, elevii dobândesc capacitatea de învățare cognitivă și conștientă. Învățarea integrată oferă elevilor posibilitatea de a utiliza cunoștințele dintr-un context ca bază pentru un alt context, ajutându-i astfel să folosească, să integreze și să transfere cunoștințe, să-și dezvolte gândirea critică.

În al doilea rând, învățarea integrată a conținuturilor sporește motivația elevilor de a învăța limbi străine. Motivația crește atunci când centrul / nucleul de studiu îl formează problemele reale. Studenții interesați de un anumit subiect vor avea un stimul în plus pentru a învăța limba, ceea ce le va permite totodată să stăpânească materialul, să participe la discuții și să își exprime opiniile.

În al treilea rând, studierea limbii le poate întări încrederea elevilor în propriile abilități de comunicare și de adaptare la context. Studiile arată o creștere a atitudinii pozitive față de învățarea unei limbi străine pe întreaga perioadă de învățare bilingvă; elevii manifestând creativitate sporită și libertate de comunicare, reușind astfel să depășească frica de a utiliza limba spontan pentru a participa la conversații și dezbateri.

În al patrulea rând, interesul tot mai mare față de limbile străine conduce la dezvoltarea interesului pentru diversitate culturală. Ca urmare, se dezvoltă comunicarea interculturală, cunoașterea și înțelegerea diferențelor culturale, respectul pentru culturile altor popoare și aprecierea propriei culturi la adevărata valoare.

1. Introducere în CLIL

1.1. Definiții, concepte, delimitări

CLIL (*Content and language integrated learning*¹) este un concept bine-cunoscut în Europa (și nu numai), utilizat ca termen general pentru a desemna diferite modele educaționale care vizează învățarea funcțională a unei limbi prin intermediul unui conținut științific.

CLIL reprezintă, așadar, un tip de educație bilingvă care vizează un dublu scop, atât însușirea conținutului materiei predate, cât și dobândirea competențelor de comunicare într-o anumită limbă străină. Pentru a delimita CLIL de alte tipuri de educație bilingvă, literatura de specialitate descrie trei modele:

1. **Imersiunea** – presupune orientarea procesului didactic către predarea uneia dintre limbile de stat (în cazul țărilor cu două sau trei limbi oficiale). De regulă, profesorul care predă prin imersiune este vorbitor nativ al limbii pe care o predă. Primul experiment de acest gen a avut loc în Canada, fiind pus în aplicare pentru elevii vorbitori de limba engleză care au trecut prin imersiunea în limba franceză.
2. **Submersiunea** – se referă la integrarea lingvistică și culturală a migranților sau a minorităților lingvistice. În acest caz, elevii minoritari învață limba societății în care trebuie să se integreze.
3. **CLIL** (*învățarea integrată a conținutului și a limbii*) – vizează folosirea unei limbi străine ca mediu lingvistic pentru învățarea unui conținut științific. De aici se poate deduce faptul că în CLIL se stabilește o relație specială între elev, subiectul predat / conținutul lecției și limba în care i se predă și își însușește informația.

Dintre definițiile întâlnite în bibliografie, prezentăm aici câteva pentru a demonstra complexitatea și diversitatea abordărilor metodice ale conceptului discutat:

- CLIL este denumirea metodologiei de predare a unei materii prin intermediul unei limbi care nu este limba maternă [*Evaluare în CLIL*, p. 29];
- CLIL se referă la contextul în care un subiect (sau o materie) nonlingvistică este predată prin intermediul unei limbi secundare sau al unei limbi străine [*Content and Language Integrated Learning*, p. 7];

---

¹ Trad.: *învățarea integrată a conținutului și a limbii*

- CLIL este un mod de utilizare a unei limbi străine ca mijloc de instruire, integrare a conținutului din curriculum și învățare a limbilor străine [vezi Mehisto, Marsh și Frigols, 2008, apud *Good practice in bilingual and CLIL programmes*];
- CLIL vizează învățarea integrată a unui conținut, constituind o modalitate de abordare interdisciplinară a predării unei limbi moderne [*Good practice in bilingual and CLIL programmes*];
- CLIL constă într-o abordare didactică cu dublă focalizare, pe conținut și pe limbă, în cadrul căreia o limbă străină este folosită pentru predarea atât a conținutului, cât și a limbii [Coyle, D., Hood, P., Marsh, D. *CLIL. Content and Language Integrated Learning*];
- CLIL este o modalitate de abordare interdisciplinară a predării unei limbi moderne [*Content and Language Integrated Learning (CLIL) at School in Europe*].

Pentru o corectă descriere a problematicii, trebuie subliniat faptul că, de-a lungul a peste douăzeci de ani de implementare, învățarea integrată a conținutului și a limbii a fost privită și abordată diferit:

- o limbă se învață prin intermediul unei științe (de ex. limba engleză, prin intermediul geografiei);
- o știință se învață prin intermediul unei limbi (de ex. geografia, prin intermediul limbii engleze).

Această stare de fapt a generat discuții referitoare la ponderea pe care trebuie să o aibă cele două obiecte de interes (conținutul științific și limba nematernă/străină) în cadrul unei lecții și constatăm că unele modele educaționale au favorizat limba, iar altele, evident, conținutul. Studiile moderne au avansat însă ideea că abordarea CLIL are avantajul de a folosi un conținut științific care leagă elevul de cotidian, de mediul înconjurător, pentru a construi un discurs argumentativ într-o limbă străină, oferindu-i astfel motivația pentru învățarea acelei limbi și, în consecință, ambele aspecte sunt importante în egală măsură.

Remarcăm că esența metodologiei CLIL constă nu în a pune accent fie pe conținut, fie pe limbă, ci în a le îmbina în procesul de instruire. Limba nematernă/străină este utilizată în acest demers didactic ca un instrument pentru învățarea unui conținut nou, atenția tinzând să se focalizeze pe sens, pe dobândirea limbajului specific materiei de studiu prin intermediul limbii. În acest context, activitățile la clasă se centrează pe două scopuri: dobândirea de competențe disciplinare, respectiv dobândirea de competențe de comunicare, atât în ceea ce privește receptarea (mesajului oral și scris), cât și emiterea de mesaje într-o limbă nematernă / străină (vorbirea și scrierea) [apud *Evaluare în CLIL*, p. 29].

Astfel, scopul CLIL este de a „genera rezultate ale învățării la materia aleasă, de același nivel ca cele din curricula în limba maternă, și de a oferi rezultate la limba străină superioare față de cele din curricula standard” [Masih, apud *Evaluare în CLIL*, p. 29].

Totodată, CLIL contribuie la dobândirea de competențe-cheie transversale pentru învățarea pe tot parcursul vieții, adică a acelor competențe de care fiecare cetățean are nevoie pentru a se putea realiza, ca răspuns la nevoile sale individuale sau sociale, pentru o integrare socio-profesională de succes.

Conform cercetărilor în domeniu, conceptul CLIL se bazează pe patru principii (ceea ce Coyle, Hood și Marsh numesc *cei „4C”*): **conținut**, **comunicare**, **cogniție** și **cultură** (eng. *content, communication, cognition, culture*). Toate aceste patru elemente sunt interconectate și apar în contexte specifice (Fig.1).

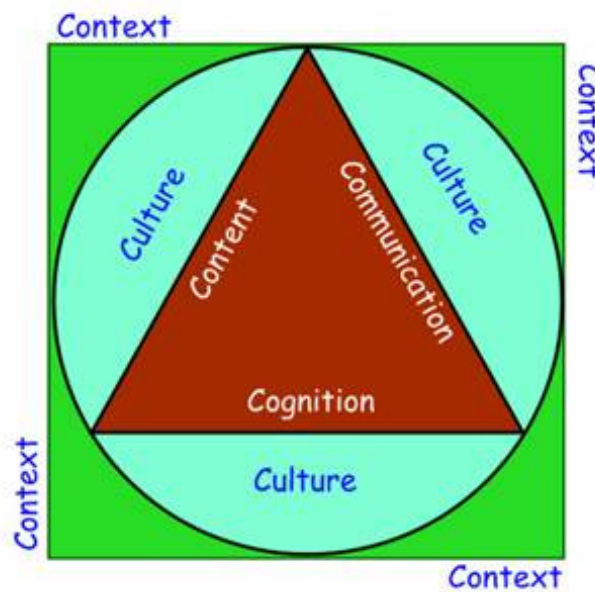

Fig. 1. Principii fundamentale ale CLIL, după Coyle, Hood și Marsh (2010)

Conținutul (content) reprezintă cunoștințele pe care profesorul trebuie să le construiască (conform curriculei) împreună cu elevul, familiarizarea elevului cu subiecte de conținut, formarea de aptitudini și abilități, dar și verificarea gradului de înțelegere și asumare a informației.

Este cunoscut faptul că procesul de învățare a unei discipline presupune asimilarea unor conținuturi concrete, prin care se dezvoltă procesele mintale, capacitățile de analiză, sinteză, deducere, comparare etc. În procesul de aplicare a metodologiei CLIL este foarte important ca, în demersul didactic, unitățile de conținut să fie nu doar integrate în întregul program educațional de predare a conținuturilor, dar să se țină cont și de factorii lingvistici prin care aceste conținuturi se învață: nivelul de competență lingvistică al elevilor, limbajul utilizat de cadrul didactic la clasă, textele, unitățile de limbaj propuse pentru asimilare, modalitățile de prezentare și interpretare a unităților de conținut.

Dacă limbajul utilizat la clasă este dificil pentru asimilare sau nu este cunoscut elevilor, dacă textele propuse nu sunt adaptate nivelului de competență lingvistică al clasei etc., influența limbii

asupra înțelegerii conținuturilor va fi negativă. În acest sens, conținutul dictează secvențele de limbă (limbajul) necesar(e) pentru comunicare și instruire, iar învățarea conținuturilor contribuie la dezvoltarea limbajului în limba nematernă/străină.

Comunicarea (communication) vizează, în primul rând, folosirea limbii nematerne/străine pentru a acumula informație, dar și interacțiunea în vederea dezvoltării competențelor de receptare (audiere, lectură) și producere a mesajelor în limba țintă (vorbitură și scriere).

În procesul de învățare integrată, limba nematernă este folosită ca instrument de comunicare la clasă și de învățare a conținutului. Cercetătorii Bernard Mohan și Margaret van Naerssen (1997) disting trei tipuri de limbaj ce se îmbină în realizarea activităților didactice de tip CLIL: *limba pentru învățare (language for learning)* este limbajul folosit de elevi în timpul lecțiilor pentru a putea desfășura eficient activitățile de învățare (reprezintă achizițiile lingvistice acumulate de elevi anterior în cadrul diverselor activități formale și informale); *limba de învățare (language of learning)* reprezintă limbajul pe care elevii trebuie să îl dobândească pentru a putea accesa noile cunoștințe, limbajul specific subiectului (noile achiziții lingvistice urmează să fie introduse prin conținutul subiectului și derivă din vocabularul terminologic al disciplinei de studiu); *limba prin învățare (language through learning)* constituie noul limbaj achiziționat de elevi în procesul de instruire, prin care acumulează cunoștințe noi, dar și transmit idei, gânduri, credințe și valori [Content and Language Integrated Learning Inspired by Drama Pedagogy, 34 – 35].

Cogniția / cunoașterea (Cognition) constituie implicarea activă a elevului în activități (procesele de gândire și înțelegere necesare), rezolvarea de probleme, acceptarea provocărilor și reflectarea asupra lor.

CLIL presupune o abordare creativă, un mod de gândire și de prelucrare a cunoștințelor axat pe învățarea experiențială (*reviewing*). Învățarea prin experiență este învățarea din interacțiunea cu ceilalți, din propriile experiențe, atunci când ești direct implicat într-un eveniment (*learning by doing*).

Învățarea experiențială este foarte utilă pentru dobândirea de abilități practice, unde procesul de încercare și eroare și oportunitatea de a exersa tehnici practice vitale pentru sarcini reale sunt esențiale. În procesul de instruire, elevii învață să învețe, să ia singuri decizii, să își susțină punctul de vedere utilizând limba nematernă/străină.

Cultura (culture) vizează aprecierea diversității culturale, dezvoltarea competențelor culturale și interculturale, manifestarea interesului pentru comunicarea interculturală, înțelegerea propriei culturi și a identității, a sentimentului național: „Limba, înțelegerea culturală, implicarea cognitivă și de gândire sunt toate conectate la conținutul și contextul CLIL” [Coyle et al., 2010, p. 39].

Limba este parte a culturii. Nevoia de a cunoaște o limbă străină vine din nevoia de a cunoaște limba, cultura, civilizația unei alte țări.

Cercetările în domeniu (Wolff și Quartapelle, 2011) arată că disciplinele pot fi grupate în trei arii generice, care pot fi analizate în funcție de specificul limbajului utilizat (prin intermediul instrumentelor expresive folosite sau al tipurilor de activități de comunicare pe care le necesită) și nu în funcție de conținut: *discipline umaniste și sociale; discipline științifice și tehnice; discipline artistice și practice* [apud *Evaluare în CLIL*, p. 30].

Disciplinele umaniste utilizează un limbaj care se aseamănă cu limbajul din viața de zi cu zi (se întrebunțează cuvinte polisemantice cu diverse conotații, dar care pot produce inferențe culturale). Aceste diferențe nu sunt doar de natură terminologică, ci reprezintă înțelegeri diferite ale aceluiași proces istoric.

În disciplinele științifice, limbajul, de regulă, este unul standardizat, termenii fiind folosiți rar în comunicarea cotidiană. De obicei, cuvintele-termeni sunt similare atât în limba maternă a elevului, cât și în limba studiată.

În discipline precum educația muzicală, arta plastică, educația tehnologică sau educația fizică predomină forme de reprezentare care înlocuiesc limbajul oral. Utilizarea limbii este redusă în timpul lecțiilor și este înlocuită de gesturi, mimică etc.

În acest context, în procesul de învățare CLIL, în cadrul diferitor discipline, activitățile lingvistice și de comunicare se vor diferenția în funcție de materia de studiu.

Înțelegerea a ceea ce este prezentat la clasă sub formă orală joacă un rol esențial la toate materiile, dar va fi mult mai multă interacțiune verbală la materiile umaniste și la științe sociale, decât la orele de arte sau sport. În cadrul acestora din urmă, în afară de compararea sau prezentarea unor rezultate la investigațiile realizate, elevii vor trebui să se exprime prin imagini și gesturi. Este foarte probabil ca la materiile la care elevii se exprimă prin sunete, imagini, obiecte sau mișcări, lectura să aibă un rol mult mai mic de jucat decât la disciplinele umaniste, la științe sociale sau la materiile științifice, unde utilizarea textelor este, de regulă, esențială [Wolff și Quartapelle, 2011, apud *Evaluare în CLIL*, p. 30].

Astfel, constatăm că, deși toate materiile de studiu acordă importanță activităților de comunicare orală, fiecare disciplină se bazează pe acest tip de comunicare într-o măsură diferită.

Un loc important în procesul de învățare integrată a limbii și a conținutului îl joacă *parteneriatul educațional*. Acesta trebuie să vină în susținerea și promovarea conceptului CLIL, a motivației învățării unei discipline în limba nematernă, a formării competențelor de învățare pe tot parcursul vieții etc. În aceste relații de parteneriat sunt implicați toți actorii procesului educațional – elevi, cadre didactice (de discipline nonlingvistice și de limba de predare, în cazul de față, de limba română), manageri școlari,

părinți, comunitate. De fiecare dintre ei în parte depinde reușita realizării metodologiei CLIL în cadrul instruirii.

Astfel, în viziunea noastră, CLIL reprezintă un model de învățare integrată și multimodală a conținutului și a limbii care poate fi aplicat atât în învățarea disciplinelor nonlingvistice, cât și a disciplinelor lingvistice, în cazul dat al limbii române, în instituțiile cu instruire în limbile minorităților naționale. Modelul CLIL în învățarea limbii române ca limbă nematernă trebuie conceput ca un microsistem în cadrul sistemului de învățământ național, implementat progresiv la toate nivelurile de învățământ, de la etapa preșcolară până la cea universitară.

În acest sens, putem propune câteva modele de instruire CLIL pe cicluri de învățare:

- **nivel preșcolar:** activități integrate de învățare a limbii și a conținuturilor în centre de activitate;
- **clasele primare: 1-2** discipline în limba română: *educația fizică, educația plastică, educația tehnologică, educația muzicală*, ore opționale la disciplină;
- **clasele gimnaziale: 2-3** discipline în limba română (continuarea procesului de studiu la disciplinele cu care a debutat procesul de instruire în clasele primare): *educația fizică, educația plastică, educația tehnologică, educația muzicală, educația civică, științe*, ore opționale la disciplină;
- **clasele de liceu: 3-4** discipline în limba română (continuarea procesului de studiu la disciplinele cu care a debutat procesul de instruire în clasele primare și gimnaziale): *educația fizică, educația plastică, educația tehnologică, educația muzicală, educația civică, științe*, ore opționale la disciplină.

Bibliografie

1. Bojoga, Eugenia, *Bilingvism, semilingvism și planificare lingvistică*. În: „Contrafort”, Numărul 7-8, (177-178), iulie-august 2009 <http://www.contrafort.md/old/2009/177-178/1728.html> [01.09.2016]
2. *** *Be multilingual!! – Îmbunătățirea motivației celor care învață limbi străine prin implementarea metodelor moderne de învățare în sectorul turistic*. http://www.be-multilingual.com/uploads/media/HANDBOOK_RU.pdf [30.08.2016]
3. *** *Cadrul european comun de referință pentru limbi: învățare, predare, evaluare* / Comitetul Director pentru Educație „Studierea limbilor și cetățenia europeană”. Chișinău, 2003.
4. Coyle, D., Hood, P., Marsh, D. *CLIL. Content and Language Integrated Learning*. Cambridge: Cambridge University Press, 2010.
5. Condrea, I., *Conflictul lingvistic în condiții de bilingvism* <http://www.akademos.asm.md/files/Conflictul%20lingvistic%20in%20conditii%20de%20bilingvism.pdf> [01.09.2016]
6. *** *Content and Language Integrated Learning (CLIL) at School in Europe*, Brussels, 2006.

7. *** *Content and Language Integrated Learning Inspired by Drama Pedagogy*. EBOOK, 2015.
http://www.playingclil.eu/wp-content/uploads/2015/11/eBook_AF_17-12-web.pdf
8. *** *Date cheie privind predarea limbilor străine în școlile din Europa în 2012*. Bruxelles, 2012
http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/key_data_series/143RO.pdf
9. Darn, S., *Content and Language Integrated Learning*. University of Economics Publishing House, London 2001.
10. *** *Evaluare în CLIL*. Redactor Franca Quartapelle, traducere și adaptare în limba română Maria Kovacs. Editura AMM, Cluj-Napoca, 2012.
11. *** *Învățarea integrată de conținut și limbă inspirată de pedagogia jocului. Manual*
http://www.playingclil.eu/wp-content/uploads/2015/12/handbook_short_RO.pdf [25.08.2016]
12. *** *Language Rich Europe. Tendințe în politicile și practicile multilingvistului în Europa*. Publicat de Cambridge University Press, sub autoritatea British Council, Editori: Guus Extra și Kutlay Yağmur, 2012.
13. *** *Good practice in bilingual and CLIL programmes*. <http://www.all-languages.org.uk/uploads/files/PP%20Presentations/LW2012/Good%20practice%20CLIL%20N%20Ormeno.pdf>
14. <http://kke.innove.ee/ru/language-immersion/integririovannoe-obuchenie>
15. https://extranet.educacion.es/_DanaInfo=awxyCgqoskxw0q0rx-3Rv87+clilexpertise.htm
16. <http://www.macmillaninspiration.com/new/resources/web-projects>
17. <http://www.teachingenglish.org.uk/article/clil-a-lesson-framework>
18. <https://www.youtube.com/watch?v=m5xy26WrNz4>
19. http://www.unifg.it/sites/default/files/allegatiparagrafo/20-01-2014/coyle_clil_planningtool_kit.pdf
20. http://forolenguas.eduriojaorg/unidades/cicloagua_mariamoliner.pdf

1.2. Experiențe în implementarea CLIL

Termenul CLIL a fost folosit pentru prima dată de către David Marsh, profesor al Universității Jyväskylä, Finlanda, în anul 1994, cu scopul de a descrie o strategie didactică care să asigure diversificarea contextelor de comunicare în învățarea unei limbi nematerne, fără a încărca programa școlară cu ore suplimentare. Cu timpul, CLIL a căpătat recunoaștere internațională, fiind adoptat în Canada, SUA, Australia, Noua Zeelandă, dar și în țări din Asia. În cele mai multe cazuri, CLIL s-a aplicat pentru învățarea limbii engleze sau franceze (ca limbi străine/nematerne), dar există experimente care au vizat și alte limbi predate din perspectivă funcțională după metoda CLIL.

Deși conceptul nu are o vechime foarte mare, el se bazează pe experiența acumulată în cadrul programelor de studii bilingve și pe eficiența dovedită a studiului integrat.

În Europa, metoda CLIL a fost adoptată în educația de masă în majoritatea statelor, datorită faptului că se pliază foarte bine politicii UE de susținere a multilingvismului și multiculturalismului ca sursă de creștere a gradului de toleranță și garanție a integrării sociale a cetățenilor din societatea modernă. Scopul declarat a fost învățarea limbilor nematerne pentru un interes practic (pentru a obține o motivație concretă), astfel încât limba maternă să devină un instrument de comunicare pentru transmiterea unor informații, nu doar un exercițiu de învățare a unei limbi în sine și pentru sine. Ca dovadă a interesului manifestat față de această viziune, Uniunea Europeană a depus eforturi pentru a populariza CLIL prin finanțarea a numeroase proiecte, în special axate pe aspecte metodologice și tehnologice.

Analizând modul în care s-a pus în practică metodologia CLIL în statele Uniunii Europene, se pot constata diverse abordări. Astfel, în toate statele europene (inclusiv în **Turcia**, deși nu este membră UE), unele școli oferă elevilor posibilitatea de a învăța discipline nonlingvistice în două limbi distincte. Diferențe apar în ceea ce privește vârsta de la care se începe implementarea, tipul de bilingvism practicat (parțial, total) și modul de selectare a publicului țintă.

Particularizând, **Belgia** (Comunitatea Germanofonă), **Luxemburg**, **Malta** și **Cipru** sunt singurele state sau regiuni din state în care există CLIL în toate școlile în întregul sistem de învățământ.

În majoritatea statelor, CLIL este implementat în școli în cadrul unor *proiecte pilot*: în **Belgia** (Comunitatea Flamandă), de exemplu, proiectul, care s-a desfășurat din 2007 până în 2010, a fost extins până în 2012 în nouă școli din învățământul secundar. Obiectivul propus a fost de a studia în mod științific provocările puse de CLIL.

În cadrul proiectului SELF (Secções Europeias de Lingua Francesa), în **Portugalia** au fost implicate 23 de școli la nivelul învățământului secundar. Metoda CLIL oferă posibilitatea predării disciplinelor nonlingvistice prin intermediul limbii franceze.

În **Austria**, unități de discipline nonlingvistice de dimensiuni variabile sunt predate într-o limbă străină. În plus, autoritățile austriece din învățământ au ales să utilizeze abordarea CLIL pentru a preda prima limbă străină tuturor elevilor cu vârste cuprinse între 6 și 8 ani. Elevii au o lecție integrată pe săptămână, în care discipline din cadrul programei școlare sunt predate într-o limbă străină.

Practici similare pentru predarea limbii engleze există, de asemenea, în **Liechtenstein** pentru elevi de aceeași vârstă.

O serie de țări, printre care și România, implementează CLIL (pentru limba engleză sau franceză) doar la nivel de gimnaziu sau liceu, fapt ce necesită ca elevii care aleg să studieze în instituții

unde anumite discipline școlare se predau în limba străină să treacă printr-o testare a nivelului de competență lingvistică în acea limbă (minimum A2 la gimnaziu și B1 la liceu).

În cele mai multe state care furnizează CLIL, *nu există recomandări oficiale / reglementări* pentru școli de a folosi criterii specifice de admitere în vederea selectării elevilor pentru CLIL. Excepțiile de la această regulă sunt Polonia, România și Liechtenstein. În **România** sunt testate doar *competențele lingvistice*. În **Liechtenstein**, elevii sunt selectați pe baza *mediei lor pe anul școlar anterior, pe baza notelor la discipline lingvistice, la matematică și la geografie* și, în cele din urmă, în funcție de rezultatele lor la *testele de prognostic*. În unele state fără recomandări oficiale sau reglementări privind criteriile de admitere bazate pe cunoștințe și competențe pentru CLIL, școlile pot adopta în continuare *propriile criterii*. Acesta este cazul Cehiei, Ungaria, Olandei, Slovaciei și Finlandei. În **Olanda**, de exemplu, cele mai multe școli oferă criterii de utilizare CLIL bazate pe *cunoștințele anterioare ale elevilor* și, în plus față de *competențele lingvistice*, acestea acordă o importanță considerabilă *motivării elevilor*. În **Belgia** (Comunitatea Franceză), criteriul de admitere este *poziția studentului pe lista de înscriere*.

Interesantă pentru Republica Moldova ar putea fi experiența Țărilor Baltice. În Letonia, de exemplu, învățământul bilingv care permite elevilor studierea unor discipline în limba minorităților datează din 1999, în timp ce, din 2007, 60% din programele de studii sunt susținute în limba letonă.

În ultimii douăzeci de ani, un număr impresionant de cercetători au demonstrat că abordarea CLIL *poate îmbunătăți plurilingvismul și poate oferi modalități variate pentru dezvoltarea cunoștințelor și competențelor elevilor*. Oricare ar fi modelul pedagogic ales, programele CLIL din America, Europa și Asia au următoarele trăsături comune: profesori bilingvi (eventual cu dublă calificare limbă + conținut), program cu aplicare pe termen lung, cooperare inter- și intrainstituțională (autorități, administratori, profesori), materiale didactice eficiente și moderne, dar și standarde de calitate înaltă a procesului didactic.

Cu toate acestea, predarea prin intermediul CLIL necesită cunoașterea unei *metodologii specifice* și un program adecvat de formare a profesorilor.

Bibliografie

1. <http://kke.innove.ee/ru/language-immersion/integrirovannoe-obuchenie>
2. *** *Date cheie privind predarea limbilor străine în școlile din Europa în 2012*. Agenția Executivă pentru Educație, Audiovizual și Cultură. P9 Eurydice and Policy Support. Avenue du Bourget 1 (BOU2). B-1140 Bruxelles, 2012.
3. http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/key_data_series/143RO.pdf

1.3. CLIL adaptat la contextul educațional din Republica Moldova

În prezent, în Republica Moldova, conform noului *Cod al Educației*, „Statul garantează formarea și dezvoltarea competenței de comunicare în limba română, după caz, în limbile minorităților naționale, și cel puțin în două limbi de circulație internațională, din care una este limba engleză” (Art. 11, p. 2). Aceste prevederi reprezintă o modalitate de adaptare a politicilor educaționale (implicit lingvistice) la actualele cerințe și standarde ale Uniunii Europene. Autoritățile, dar și societatea civilă, trebuie să trateze cu maximă atenție și discernământ problemele legate de funcționarea limbilor, avându-se în vedere, în primul rând, valoarea culturală și social-spirituală a fiecărei limbi, astfel încât bilingvismul și multilingvismul să servească la dezvoltarea și consolidarea societății, și nu la dezbinarea ei. În acest sens, este nevoie de un program echilibrat de politici lingvistice.

Integrarea modelelor de predare a unor discipline în limba română pentru elevii cu instruire în limbile minorităților naționale sunt în consens cu prevederile art. 10 (4) din *Codul Educației* al Republicii Moldova, care stipulează că statul asigură condițiile necesare pentru studierea limbii române în toate instituțiile de învățământ, inclusiv prin **creșterea ponderii disciplinelor studiate în limba română în instituțiile de învățământ general cu altă limbă de predare**, cu Obiectivul specific 1.9.3 al Strategiei de dezvoltare a educației pentru anii 2014-2020 „Educația-2020”, care stabilește sprijinirea integrării sociolingvistice a elevilor alolingvi prin **extinderea numărului de discipline școlare studiate în limba română**, și cu Obiectivul general 3 *Integrarea sociolingvistică a elevilor alolingvi prin studierea unor discipline școlare în limba română* al Programului Național pentru îmbunătățirea calității învățării limbii române în instituțiile de învățământ general cu instruire în limbile minorităților naționale 2016-2020, aprobat prin H.G. nr. 904 din 31.12.2015.

Începând cu 1 septembrie 2011, Ministerul Educației a inițiat Proiectul educațional „Integrarea sociolingvistică a elevilor alolingvi prin extinderea numărului de discipline școlare studiate în limba română” în 10 instituții de învățământ preuniversitar. Pe parcursul anilor, proiectul s-a extins și în alte instituții de învățământ. Astfel, în anul de studii 2016-2017 proiectul se realizează în 40 de instituții preuniversitare de învățământ din 12 raioane ale țării.

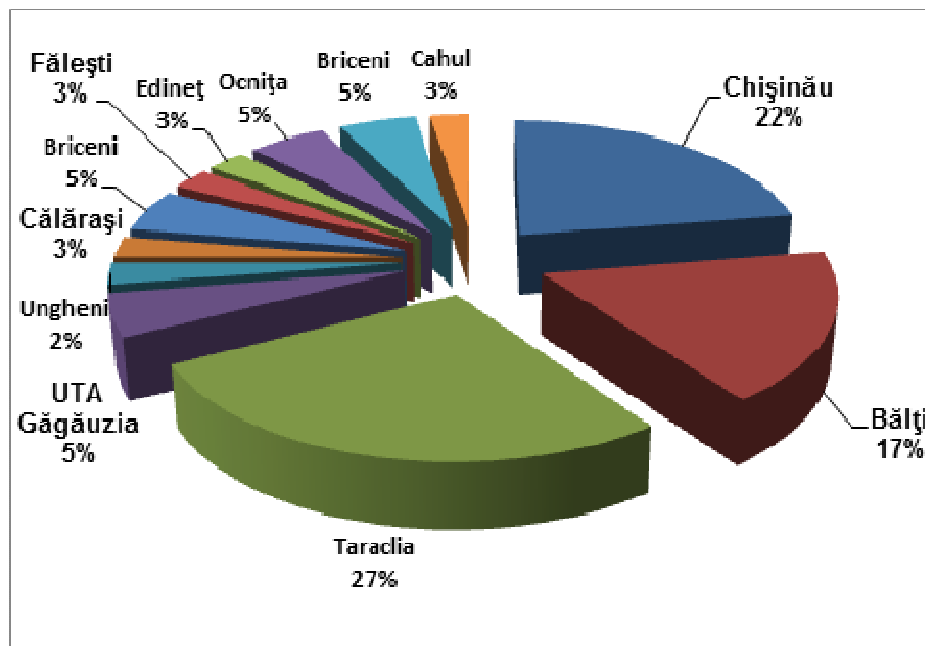

Fig. 2. Raioanele participante în proiect

Actualmente, 85 de profesori predau 8 discipline școlare în limba română. Beneficiază de instruire integrată cca 5000 de elevi din 244 de clase cu instruire în limbile minorităților.

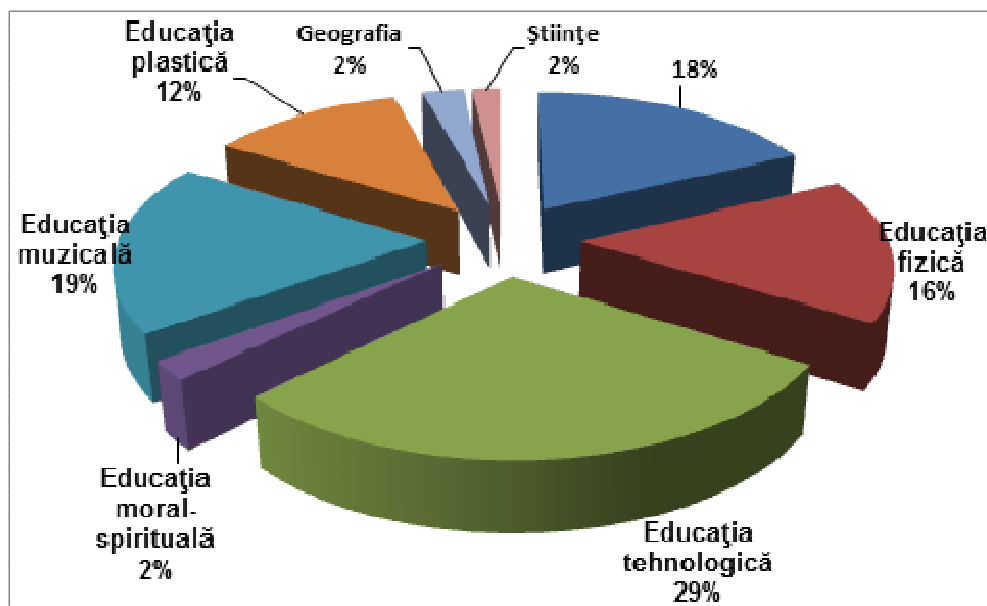

Fig. 3. Distribuția elevilor pe disciplinele predate

Chestionarele adresate elevilor (196), părinților (149) și profesorilor (22) din 7 instituții de învățământ din republică (din cele 40 în care se implementează Proiectul elaborat și coordonat de Ministerul Educației) au scos în evidență faptul că, învățând o disciplină școlară în limba română, elevii își însușesc limba mai bine.

Profesorii respondenți au oferit următoarele răspunsuri: *mult mai bine* – 12 persoane = **55%**; *b. bine* – 10 = **45%**; *c. slab* – **0%**; *d. foarte slab* – **0%**. Profesorii consideră (100%) că elevii obțin rezultate bune în condițiile create. Comparând răspunsurile elevilor (*mult mai bine* – 68 de

persoane = **40%**; bine – 87 de persoane = **48%**; slab – 9 persoane = 5%; foarte slab – 3 persoane = 7%) cu cele ale profesorilor, constatăm că ambii subiecți ai educației consideră drept o reușită experiența de a învăța unele discipline în limba română. Nu există o opinie complet negativă nici în răspunsurile oferite de părinți (*mai bine* – 83 de persoane, ceea ce constituie **în medie 59%**; *fără schimbări/progrese* – 57 de persoane = **41%**). Cele aproximativ 60 de procente demonstrează, din partea părinților, o posibilă neîncredere, un oarecare scepticism. Sau aceștia sunt mai obiectivi, mai realiști decât elevii sau profesorii?! Considerăm că tabloul general (profesorii – 100%; elevii – 88%; părinții – circa 60%) este unul încurajator și că proiectele realizate de Ministerul Educației și Institutul de Științe ale Educației constituie un start promițător care trebuie dezvoltat în continuare.

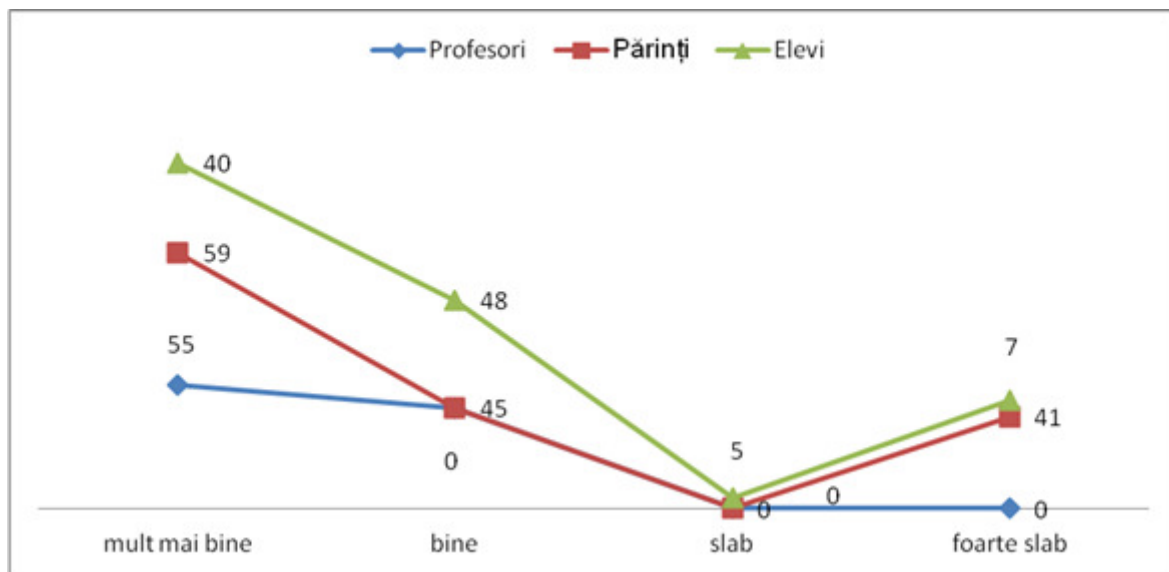

Figura 4. Însușirea limbii române prin prisma unor discipline școlare, în procente

Extinderea numărului de instituții / clase în care s-ar preda unele discipline școlare în limba română ar oferi ulterior mai multe șanse elevilor alolingvi, un nivel mai bun de competență, rezultate mai bune în cadrul examenelor, posibilitatea de a însuși o profesie în limba română, lărgirea ariei de încadrare în câmpul muncii, dar și de a se simți confortabil în mediul lingvistic al Republicii Moldova (vezi „Monitorul Oficial al Republicii Moldova”, 2016, nr. 2-12, art. 9, *Programul Național cu privire la îmbunătățirea calității învățării limbii române în instituțiile de învățământ general cu instruire în limbile minorităților naționale 2016-2020*, Aprobabil prin HG nr. 904 din 31 decembrie 2015).

II. Profilul profesorului CLIL

Pentru a putea stabili care sunt exigențele ce se impun în cazul profesorului CLIL, trebuie să precizăm faptul că el nu poate implementa conceptul (cu tot ceea ce presupune el) decât dacă îl privește ca parte a unui sistem integrat care trebuie să funcționeze în armonie. Mai întâi, trebuie reluată o idee exprimată în paginile anterioare, aceea că procesul de implementare a CLIL este unul de durată, motiv pentru care se impune coerență și constanță. Din această perspectivă, profesorul CLIL trebuie să fie văzut ca verigă într-un parteneriat care implică atât factorii de decizie de la nivelul Ministerului Educației – care trebuie să asigure cadrul pentru formarea lingvistică, metodologică și tehnologică, directorii de instituții școlare – care trebuie să asigure contextul local și susținerea logistică, dar și colegii, profesori de limba română și, nu în ultimul rând, elevii și părinții acestora. Elementul cheie, care trebuie să constituie motivația fundamentală în implicarea tuturor acestor factori, este necesitatea ca elevii să înțeleagă că învață limba pentru un scop practic, pentru integrarea lor socială, iar această premisă poate fi construită doar prin intermediul unui conținut științific cu ajutorul căruia elevii își facilitează accesul la și interacțiunea cu lumea înconjurătoare.

De asemenea, trebuie luate în considerație avantajele lucrului după metoda CLIL: lecția CLIL este mai dinamică, pentru că folosește materiale și tehnici de prezentare diversificate și moderne; conținutul este prezentat dintr-o nouă perspectivă, iar presiunea asupra exprimării într-o limbă străină este mai mică, atenția fiind concentrată asupra înțelegerii fenomenelor; elevii sunt încurajați să fie autodidacți, să descopere singuri, să pună întrebări și să caute răspunsuri; odată create materialele didactice în format electronic, ele pot fi ușor adaptate pentru orice vârstă și pentru orice nivel și astfel se elimină rutina lecțiilor tradiționale.

Pornind de la aceste considerente și raportându-ne la cele discutate anterior, prezentăm aici un tablou de ansamblu al condițiilor pe care ar trebui să le ia în considerație profesorul CLIL pentru dezvoltarea lui profesională și pentru eficientizarea procesului didactic:

Conținut	<p>a. proiectarea unui demers didactic model, conform cadrului curricular al disciplinei predate, ținând cont și de specificul limbii materne a elevilor;</p> <p>b. asigurarea accesibilității conținuturilor;</p> <p>c. identificarea și organizarea cunoștințelor ce urmează a fi transmise (prin diagrame, scheme, tabele etc., pentru a ajuta la categorizarea informației);</p> <p>d. integrarea limbii în predarea conținutului, urmărind să formeze deprinderi și atitudini;</p> <p>e. învățarea prin descoperire – își asumă rolul de îndrumător și îi lasă pe elevi ca prin sarcinile realizate să construiască singuri lecția.</p> <p>f. conținutul impune exigențele lingvistice necesare pentru comunicarea la clasă;</p> <p>g. elevul învață să învețe, să facă ceva (<i>learning by doing</i>), să ia singur decizii și să își susțină punctul de vedere;</p> <p>h. o lecție de succes ține cont de:</p> <p style="padding-left: 40px;">conținut - progresie în introducerea de cunoștințe și în formarea de deprinderi pentru a facilita înțelegerea aspectelor definite de curiculă;</p> <p style="padding-left: 40px;">comunicare – utilizarea limbii pentru a învăța + învățăm să utilizăm limba;</p> <p style="padding-left: 40px;">cunoaștere – dezvoltarea abilităților de analiză și sinteză care determină formarea conceptelor și înțelegerea;</p> <p style="padding-left: 40px;">cultură – expunerea de puncte de vedere diferite (duce la construirea conștiinței de sine, la creșterea gradului de toleranță, la acceptarea diversității);</p> <p>i. lecția CLIL vizează combinarea și exersarea celor 4 competențe:</p> <p style="padding-left: 40px;"><i>ascultarea</i> – este o activitate implicită, care asigură input, vitală pentru învățarea limbii;</p> <p style="padding-left: 40px;"><i>cititul</i> – se axează pe texte relevante pentru conținutul predat;</p> <p style="padding-left: 40px;"><i>vorbirea</i> – este axată pe fluență, nu pe corectitudine (corectitudinea este așteptată să apară cu timpul);</p> <p style="padding-left: 40px;"><i>scrisul</i> – reprezintă o serie de activități creative prin care se exersează lexicul activ;</p> <p>j. lecțiile se construiesc în jurul unui text (adaptat nivelului la care se studiază), relevant pentru conținut;</p>
-----------------	--

	<p>k. se ține cont de capacitatea elevului de a rezolva sarcini atunci când se împart atribuțiile în construirea lecției;</p> <p>l. utilizarea evaluării drept instrument de dezvoltare a potențialului elevilor.</p>
Comunicare	<p>a) bilingv (într-o primă etapă este suficient nivelul A2 pentru limba maternă, urmând ca, prin cursuri de formare, să se ajungă la nivelul B2);</p> <p>b) limba este folosită ca instrument de învățare a conținutului și ca instrument de comunicare a ideilor, părerilor, formulare a întrebărilor;</p> <p>c) folosește limba maternă cu scop funcțional, dictat de contextul de comunicare;</p> <p>d) abordează problemele de limbă mai mult lexical și mai puțin gramatical;</p> <p>e) capacitate de a prezenta materialul suficient de clar, nu prea repede, și atât de expresiv, încât elevul să nu conștientizeze în ce limbă o face;</p> <p>f) capacitatea de a nu întrerupe răspunsul elevului, din cauza greșelilor de exprimare (se încurajează exprimarea opiniilor și explicarea conținuturilor învățate, corectând exprimarea, dar fără a sancționa elevul pentru greșeli);</p> <p>g) lecția se construiește pe baza unui text în limba L2 (autentic, dar adaptat nivelului lingvistic al elevilor) - cele mai utile texte sunt cele însoțite de imagini, pentru ca elevul să poată vizualiza conținutul (lucrând cu o limbă străină, textul trebuie să fie relevant și clar pentru elev, de aceea se preferă organizarea grafică, tabelară, sublinierile, folosirea de titluri și subtitluri, numerotări etc.);</p> <p>h) identificarea componentei lingvistice (elevii trebuie să fie capabili să reproducă esența textului în propriile cuvinte – <i>profesorul nu trebuie să facă inferențe în locul elevului și nici să îi formuleze enunțurile – rolul lui este doar să construiască o „schelă”</i>; odată construită schela, elevul se folosește singur de ea);</p> <p>i) rolul profesorului este de a oferi explicații și elemente minime de construcție a discursului:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ lexic (cuvinte și expresii, termeni tehnici, ex. <i>câmp magnetic</i>) ➤ cuvinte de legătură (prepoziții, conjuncții) ➤ formule argumentative (<i>eu cred, după părerea mea, în opinia mea</i> etc.) ➤ structuri interogative (<i>ce reprezintă ...?, cum se spune la ...?, când</i>

	<p><i>se întâmplă ...?).</i></p>
Cunoaștere	<ul style="list-style-type: none"> a. capacitatea de a preda disciplina într-o limbă nematernă; b. dorința de perfecționare și autodepășire; c. capacitatea de a-și adapta materialele și metodele de lucru la specificul clasei; d. determină elevii să rezoneze cu CLIL; dacă formarea CLIL începe de la clasa I sau disciplina nu a mai fost studiată în anii anteriori într-o altă limbă / în limba nativă, este nevoie de explicarea minimală a abordării integrate a conținutului și a limbii române, dar dacă elevii au studiat disciplina respectivă într-o altă limbă, trebuie să înțeleagă foarte bine de ce învață acum într-o limbă nouă; e. adaptarea la necesitățile de învățare ale elevilor; f. capacitatea de a gândi scenariul didactic din perspectiva elevilor; g. cunoașterea și implimentarea unui număr divers de metode interactiv-participative; h. adaptarea materialelor didactice la tehnologia informației; i. înțelege beneficiile CLIL: internaționalizare, multiculturalitate, multilingvism, capacitate de adaptare la context, competență lingvistică, pregătire pentru viață (luare de decizii, formulare de judecăți de valoare, selecția informației, creare de materiale), motivație crescută.
Cultură	<ul style="list-style-type: none"> a) filmarea lecțiilor relevante și împărtășirea experienței proprii cu alții; b) colaborarea cu colegii specialiști în domeniul lingvistic; c) deschiderea către sugestiile colegilor; d) comunicarea cu membrii familiei / reprezentanții legali despre activitatea și progresul elevilor în cadrul proiectului; e) interacționarea și dezvoltarea relațiilor dintre școală și familie /membrii comunității; f) facilitarea accesului și implicarea membrilor familiei și comunității în eficientizarea procesului educațional; g) motivarea elevilor pentru lucrul în grup, cooperând democratic și tolerant, asigurând șanse egale la exprimare.

III. Didactica procesului de predare și învățare CLIL

3.1. Metode de lucru în CLIL

Nr. crt.	Tipul acțiunii	Metode / suport
	Învățarea / introducerea de cunoștințe noi	<ul style="list-style-type: none"> ➤ secvențe video/audio ➤ text adaptat nivelului de competență lingvistică al elevilor ➤ organizatoare grafice (scheme, tabele) ➤ lucrul în perechi (învățarea prin descoperire) ➤ lucrul în echipă (învățarea prin descoperire) ➤ realizarea unui poster ➤ carduri cu imagini ➤ puzzle ➤ potrivire de imagini ➤ dictare după imagini ➤ construirea de definiții și clasificări (metoda observației) ➤ exerciții de înțelegere: adevărat/fals, ordonarea cuvintelor în propoziție, exerciții cu alegere multiplă, propoziții incomplete etc.
	Asumarea informației	<ul style="list-style-type: none"> ➤ exprimarea opiniei (pro sau contra) ➤ autoevaluare (ce a înțeles și ce nu a înțeles) ➤ cuvinte cheie din lecție
	Evaluarea	O activitate de construcție/creare (individual sau în grup) pe care elevii să o descrie demonstrând că și-au însușit atât materia predată, cât și vocabularul
	Tema	<p>Trebuie să stimuleze creativitatea copilului și să îl ajute să lege cunoștințele dobândite la clasa de lumea în care el trăiește:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Aduceți la școală/ colorați fructe galbene/roșii la lecția despre culori.</i>

		<ul style="list-style-type: none"> - <i>Identificați lucrurile rotunde din casa și curtea voastră!</i> - <i>Realizați acasă un mic experiment (pe care îl descrie la lecția următoare).</i> - <i>Numărați câți pași sunt de la poartă până la ușa casei voastre/până la școală!</i> <p>Tema poate fi o activitate de grup:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Realizați un catalog al culorilor toamnei cu ajutorul frunzelor!</i> - <i>Construiți din plastilină o machetă a clasei voastre!</i> - <i>Adunați din natură obiecte care pot deveni instrumente muzicale SAU care seamănă cu instrumente muzicale (frunze, bețe, cochilii de melc etc.)</i>
	Resurse	<p>Texte suport (audio/video)</p> <p>http://jucarii-vorbarete.ro/poezii-terapeutice-vorbarete/ https://www.scribd.com/doc/57095107/Enciclopedia-Copiilor-Vol-1 https://www.scribd.com/doc/49799383/Atlas-Animale-Enciclopedie-Pentru-Copii https://www.youtube.com/watch?v=eEUzG8r89FM https://www.youtube.com/watch?v=bdWpH1IDgVM https://www.youtube.com/watch?v=vv6mCxxhO7Vk https://www.youtube.com/watch?v=UxNt-IYHSqE https://www.youtube.com/watch?v=RGXJdhBdzEM https://www.youtube.com/watch?v=Rif2mE7M_ck https://www.youtube.com/watch?v=-5aJs8ZSsV4 https://www.youtube.com/watch?v=n5UwOEXDZog https://www.youtube.com/watch?v=GGnJSIS0Obc https://www.youtube.com/watch?v=GT_sqeQO3dI https://www.youtube.com/watch?v=J-t60WPMPnc https://www.youtube.com/watch?v=rkk1Bq9q0NI https://www.youtube.com/watch?v=p7mCqeVglls https://www.youtube.com/watch?v=st29dDXAnqs&list=PL4SJi6hMEMdEewSKpiIubwjrZJneeq27K https://www.youtube.com/watch?v=d8ADbhYPg_o https://www.youtube.com/watch?v=NkaSp7aK-lc</p> <p>Cântece</p> <p>https://www.youtube.com/playlist?list=PLiDWoofdtIrVBf5Me-</p>

	<p>zLCy0fVT3M9Na_m</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=6jN266ziTPI</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=Zir5kDp5jq8</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=GQhdiZ8A1RM</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=4zVLcvVXVng</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=0A9YTSdbgTM</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=OzHDscM7q8o</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=l_173DzfCHw</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=Gy2WP1edB44</p> <p>Cuvinte amestecate</p> <p>http://www.wordclouds.com/</p> <p>Puzzle</p> <p>http://www.discoveryeducation.com/free-puzzlemaker/?CFID=3341197&CFTOKEN=9e4bfa85065ade10-5DC2696A-C284-192C-9D79B7165BEFE77F</p> <p>http://www.worksheetworks.com/miscellanea/graphic-organizers.html</p> <p>Propoziții amestecate</p> <p>http://www.altastic.com/scramblinator/</p> <p>Exerciții de potrivire a cuvintelor</p> <p>https://worksheets.theteacherscorner.net/make-your-own/match-up/</p> <p>Materiale didactice</p> <p>www.invatam.ro</p> <p>http://video.elearning.ubbcluj.ro/</p> <p>http://rlnm.didacticalimbiromane.ro/home/</p> <p>http://educatie.inmures.ro/fise-didactice-puzzle-cu-animale.html</p>
--	--

3.2. Proiectarea activităților CLIL. Modele

Proiect didactic la educația plastică

Profesor de educație plastică: Ciobanu Tatiana

Profesori de limba și literatura română (consultanți): Ciumac Daniela, Cojocaru Ilinca

Clasa: a III-a

Subiectul: *Culorile calde/reci*

Tipul lecției: mixtă

Competențe specifice:

- să mănuiască la nivel elementar instrumentele de lucru;
- să identifice culorile în natură, obiecte, opere de artă etc;
- să se joace cu forme, culori, materiale, obiecte, imagini;
- să se bucure de propria realizare și de cea a colegilor săi.

Obiective operaționale:

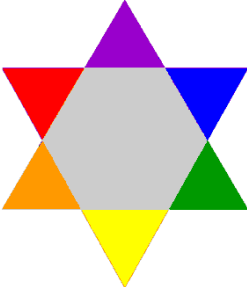
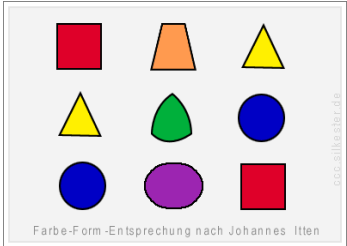
- să identifice culorile primare și binare din steaua culorilor;
- să identifice pe reproducerile de artă și pe planșe grupele de culori calde/ reci;
- să obțină culorile secundare prin amestecul celor primare;
- să realizeze o compoziție originală folosind una din grupele de culori primare, binare, calde sau reci;

Strategii didactice:

- Metode și procedee: conversația, explicația, demonstrația, exercițiul plastic, observația.
- Forme de organizare: frontală, individuală, pe grupe.
- Mijloace tehnice: pensulă, caiete de desen, acuarele, imagini, filmuleț.

Desfășurarea activității

MOMENTELE LECȚIEI	OB. OP.	ACTIVITATEA ÎNVĂȚĂTORULUI	ACTIVITATEA ELEVILOR	METODE ȘI PROCEDEE	MIJLOACE
1. Moment organizatoric		Vor fi asigurate condițiile optime desfășurării lecției de <i>educație plastică</i> .	Pe bancă, fiecare elev are materialele necesare.		
2. Captarea atenției		Se citesc câteva ghicitori ce au ca răspuns culorile. Copiii primesc Anexa 1 . Mod de lucru: a. citesc ei ghicitorile (fișa lor nu are răspunsuri) b. primește fiecare câte o ghicitoare pe care o citește colegilor (se decupează distinct ghicitorile); c. copiii primesc anexa 1 cadou, după ce au ghicit toate culorile.	Răspund la ghicitori. Anexa 1	Conversația	
3. Actualizarea cunoștințelor	O1	Le propune să vizioneze un filmuleț. https://www.youtube.com/watch?v=vXOAQ5yIEMI https://www.youtube.com/watch?v=YBEjlu1xgJs	Vizionează filmulețul și repetă culorile învățate, cunoscute de ei; felurile culorilor.	Steaua culorilor	Steaua culorilor Laptop Videopro- iector Ppt Planșe cu culori primare/

	O2	 <p>Pe tablă/flipchart/planșe se scriu întrebările și modelul de răspuns așteptat de profesor.</p> <p>Se adresează elevilor câteva întrebări:</p> <p>Ce observați ?</p> <p>Ce culori recunoașteți?</p> <p>Ce fel de culori sunt acestea?</p> <p>De ce?</p> <p>Ce culoare obținem prin amestecul culorilor roșu și galben? Dar prin amestecul culorilor galben și albastru? Dar dacă amestecăm culorile albastru și roșu?</p>	<p>Elevii răspund la întrebările adresate, urmând modelul:</p> <p><i>Eu observ / Noi observăm culorile ...</i></p> <p><i>Aceste culori sunt reci/calde.</i></p> <p><i>Sunt culori calde pentru că ...</i></p> <p>Elevii observă planșele prezentate și răspund la întrebările adresate de profesor.</p> <p>Răspunsuri așteptate:</p> <p><i>Din amestecul culorilor ... obținem ...</i></p> <p><i>Dacă amestecăm culorile ... obținem ...</i></p>	Conversația	secundare calde/ reci
4.Anunțarea temei și a obiectivelor		Astăzi, la ora de educație plastică, vom realiza o lucrare unde vom folosi una dintre grupele	Elevii pun întrebări pentru a se asigura că au înțeles cerința.	Explicația	Caietul

		de culori: primare și binare, calde și reci. <i>Va trebui să alegeți în lucrarea propusă doar una din grupele de culori pentru a desena un fluture.</i>			
5. Prezentarea și intuirea modelului	O3	Le propune elevilor să analizeze câteva planșe dintr-un album de artă, cerând elevilor să indice culorile primare, binare, calde și reci. Le arată un model de compoziție plastică. https://www.youtube.com/watch?v=h5zXJUoj_tI	Evidențiază culorile, indicând felul lor. Elevii recunosc culorile primare, binare, calde și reci.	Conversația Analiza	Planșa-model Reproduceri de artă Ppt
6. Explicarea modalității de realizare		Le explică etapele realizării lucrării. Împarte elevii în patru grupe care vor folosi câte una din grupele de culori primare, secundare, calde, reci.	Elevii ascultă cu atenție explicațiile.	Explicația	
7. Realizarea lucrărilor plastice	O4	Supraveghează modul de execuție, corectând eventualele greșeli sau dând unele indicații. Afișează stegulețul cu culorile fiecărui grup. În final, fluturilor li se va lipi un corp din tub de hârtie igienică. Celor care execută sarcina mai repede li se oferă o fișă suplimentară de lucru Anexa 3 .	Fiecare elev are pe bancă materialele necesare de realizare a lucrării. Identifică grupele de culori pe care trebuie să le utilizeze. Execută lucrarea cerută și sunt atenți la încadrarea în tema propusă, precum și la aspectul estetic al lucrării.	Explicația Exercițiul plastic Conversația	Foi de bloc de desen acuarele pahar cu apă pensulă

8. Evaluare	O ₅	<p>Scrive pe tablă/flipchart/fișă criteriile de apreciere a lucrărilor și cere elevilor să le citească pentru a se putea aprecia singuri.</p> <p>Apreciază și notează lucrările prezentate de elevi.</p> <p>Realizează o apreciere generală a activității.</p> <p>Comunică elevilor că pentru acasă vor avea de colorat peisajul propus (fișe individuale)</p> <p>Anexa 2.</p>	<p>Prezintă lucrările.</p> <p>Analizează lucrările după criteriile propuse de profesor.</p>	<p>Conversația</p> <p>Observația</p> <p>Analiza</p> <p>Comparația</p> <p>Turul galeriei</p>	<p>Lucrările realizate</p>
-------------	----------------	---	---	--	----------------------------

ANEXA 1

Din cer încep să cadă,
Fulgi mari de zăpadă,
Cu care nonculoare
Seamănă ei, oare? (Alb)

Noaptea, mi se pare,
Nu are culoare
Cum o fi ea, oare? (Negru)

Un cocoș într-un coș,
Ce culoare are creasta de cocoș? (Roșu)

Sfântul Soare,
frățioare,
Ce culoare are? (Galben)

Luna e un astru
Pe cerul..... (Albastru)

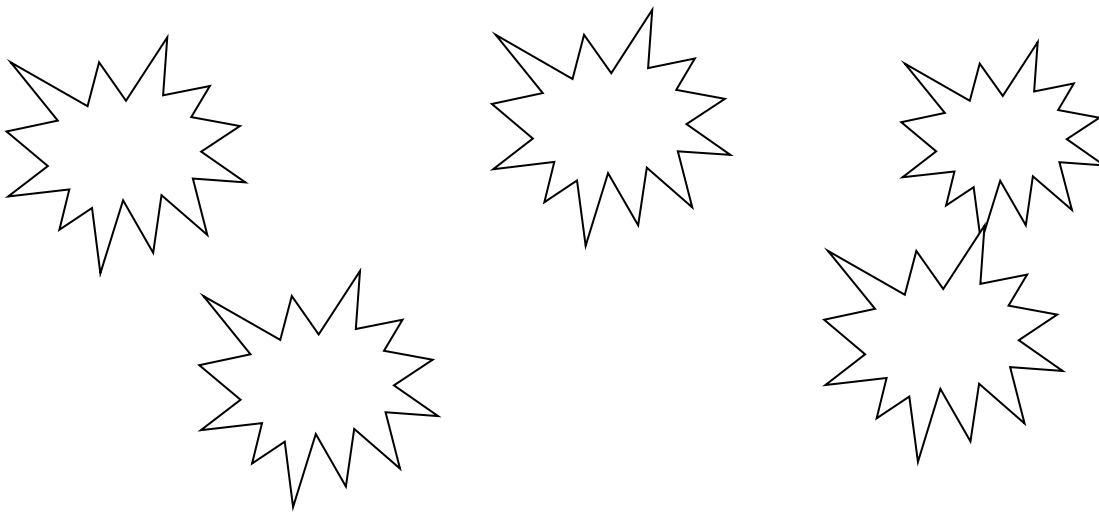
Am ieșit în stradă,
Să iau oranjadă,
Ce culoare are oranjada mea? (Oranj/Portocaliu)

Firele de iarbă,
Spune tu în grabă,
Ce culoare
pot să aibă oare? (Verde)

Peste tot, chiar și-n Brașov
Vinetele au culoarea..... (Mov)

ANEXA 2

Pictează petele cu culori primare!

Folosește culori terțiare pentru a colora peisajul!

ANEXA 3

Fișă de lucru suplimentară

1. Colorează în culori reci și calde imaginea.
2. Recunoaște fructele și legumele aduse de zână.
3. Scrie în caseta din stânga numărul de culori reci, iar în cea din dreapta numărul de culori calde găsite pe rochia zânei.

Proiect didactic la educația tehnologică

Profesor de educația tehnologică: Cotovița Daniela

Profesori de limba română: Bejenuța Liliana, Marcova Mariana, Cambur Cristina

Clasa I

Subiectul: *Mănânc sănătos*

Subcompetențe:	- explicarea unor informații privind rolul alimentației în sănătatea copilului; - respectarea normelor de igienă și protecție în timpul consumului alimentar.
Obiective operaționale:	- să recunoască legumele și fructele; - să consolideze cunoștințele despre culori; - să prezinte etapele de prepararea unei salate.
Modele de structuri lingvistice:	<i>Îmi place.../ îmi plac ...;</i> <i>Eu prepar.../ noi preparăm salată.</i>
Vocabular:	Varză, morcov, roșii.
Strategii didactice:	
Mijloace tehnice:	Legume, fructe, coșulețe, fișe, cuțitașe, plăci pentru tăiere, tacâmuri pentru salată, condimente, șervețele, șorțulețe, iepuraș-jucărie.
Metode și procedee:	Demonstrația, conversația, discuție ghidată, jocul didactic.
Forme de organizare:	Frontală, individuală, în perechi, în grup.

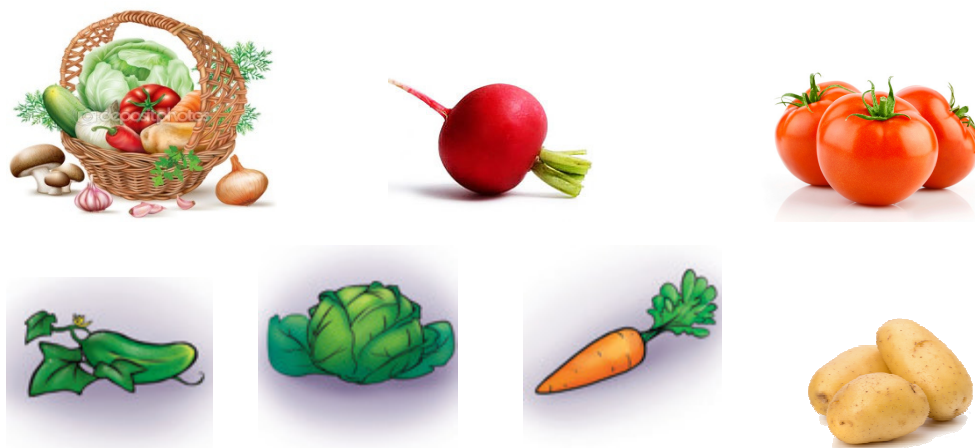
Etapele lecției	Activitatea profesorului	Activitatea elevilor	Dozare
Evocare	<p>Organizează clasa pentru lecție. Solicită ca elevii să-și lege șorțulețele și bonețele.</p> <p style="text-align: center;">Jocul Spune, ce fructe îți plac</p> <p>Profesorul se apropie de copii cu un coșuleț plin cu fructe. Le propune să ia fructe din coșuleț.</p> <p>Se exersează structurile lingvistice pe care elevii le pot folosi la această lecție:</p> <p><i>P: Ce este acesta?</i> <i>E: Acesta este un măr.</i> <i>P: De ce îți place mărul?</i> <i>E: Mărul este dulce.</i></p> <p>Apare iepurașul. El se adresează elevilor: - Mie îmi plac morcovul și varza. Morcovul, varza și alte legume cresc în grădina mea.</p> <p style="text-align: center;"><i>Tare-mi plac legumele, Le știu toate numele. Ce-mi dau ele-i o avere: Vitamine și putere! Castraveți, roșii, ardei, Ceapă verde, dacă vrei, Ridichi, morcovi și spanac Varză, cartofi, toate-mi plac!</i></p> <p>Profesorul arată legumele, le numește, solicită elevilor să repete corect aceste cuvinte.</p>	<p>Se pregătesc de lecție.</p> <p>Iau fructe din coșuleț, le numesc și argumentează de ce preferă să le mănânce.</p> <p><i>P: Ce este acesta?</i> <i>E: Acesta este un măr.</i> <i>P: De ce îți place mărul?</i> <i>E: Mărul este dulce</i> (Fișa Nr.1, Fișa Nr.2)</p> <p>Repetă individual, în lanț, în cor.</p>	<p>1</p> <p>4</p> <p>4</p>
Realizarea sensului	<p>Sarcina 1</p> <p>Le propune să separe în două coșulețe, fructele și legumele.</p> 	<p>(Fișa Nr.3)</p> <p>Elevii pun într-un coșuleț fructele și în altul legumele. Numește, de fiecare dată, ce pune în coșuleț.</p> <p>- <i>Acesta este un.../ aceasta este o...</i> - <i>Ce este morcovul?</i> - <i>Morcovul este o legumă.</i> - <i>Îți place...?</i></p>	7

	<p>Sarcina 2 Le propune să ordoneze imaginile în funcție de realizarea acțiunilor.</p> <p>1. -Acum vom face o salată din legume. - Ce trebuie să facem mai întâi? - Apoi ce facem? - Ce legume spălăm? 2. -Ce am obținut în acest vas? - Tu prepari /Noi preparăm salată? - Îți place salata?</p>	<p>- Da, îmi place...</p> <p>Elevii numerotează imaginile în ordinea necesară. (Fișa Nr.4)</p> <p>Copiii prezintă imaginile numerotate și răspund la întrebările profesorului:</p> <p>1. Ne spălăm pe mâini. - Spălăm legumele. - Spălăm roșiile, ardeiul, morcovul, varza...</p> <p>2. -În acest vas am obținut o salată. - Da, prepar /preparăm salată. - Da, îmi place salata.</p>	<p>2</p> <p>7</p> <p>10</p>
Reflecție	<p>Jocul Sus – Jos. Profesorul numește, pe rând, fructele și legumele cunoscute. Copiii trebuie să arate unde cresc acestea. Dacă cresc în pom, ei se scoală în picioare, ridică mâinile și spun <i>sus</i>, iar dacă sunt legume, atunci se așază și rostesc cuvântul <i>jos</i>.</p>	<p>Se distrează și repetă mai întâi, apoi sunt atenți și exersează singuri.</p>	<p>3</p>
Extindere	<p>1. Tehnica Microfonul fierbinte Numiți 2 lucruri pe care le-ați reținut astăzi la lecție. 2.Tema pentru acasă : Le propune să încercuiască și să numească doar fructele și legumele galbene.</p>	<p>Elevii numesc prompt cuvintele pe care le-au memorat. Copiii primesc fișe cu fructe și legume. (Fișa Nr.5)</p>	<p>5</p> <p>2</p>

Fișa Nr.1

Model:

- *Ce este acesta?*
- *Acesta este un măr.*
- *Cum este mărul ?*
- *Mărul este roșu/ dulce/ gustos.*
- *Îți place mărul/*
- *Da, îmi place mărul*

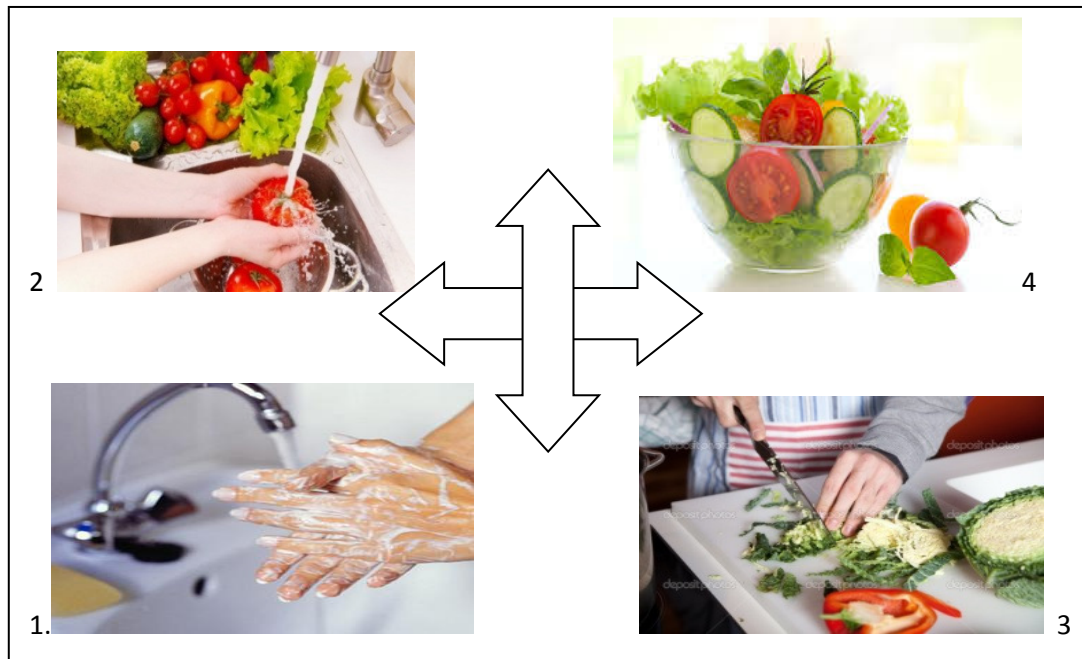
Model:

- *Aceasta este o varză.*
- *Cum este varza?*
- *Varza este verde.*
- *Acesta este un morcov*
- *Cum este morcovul?*
- *Morcovul este galben și gustos.*

Fișa Nr. 3

Separați în două coșulețe fructele și legumele.

Fișa Nr. 4

Fișa Nr. 5

Numește fructele și legumele galbene

Proiect didactic la educația muzicală

Profesor:	prof. de educația muzicală: Elena Caminceanu; prof. de limba și literatura română: Larisa Guza, Andriana Carapcevschi, Aliona Saviuc
Clasa:	a VIII-a
Disciplina:	Educația muzicală
Unitatea:	Valori perene ale muzicii naționale
Subiectul lecției:	<i>Lăutarii și arta lăutărească</i>
Tipul lecției:	mixtă
Numărul de ore:	2 (prima oră)
Timpul:	45 de minute
Competența specifică:	Utilizarea terminologiei muzicale specifice pentru caracterizarea și aprecierea muzicii.
Subcompetențe :	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Identificarea la auz a unor formații instrumentale și vocale, a unor interpreți reprezentativi ai culturii muzicale naționale. ➤ Utilizarea unor criterii de apreciere valorică a creațiilor muzicale de factura populară. ➤ Descrierea folclorului muzical ocazional și ritual care însoțește sărbătorile și obiceiurile populare.
Obiective operaționale:	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Să recunoască instrumentele lăutărești; ➤ Să analizeze o lucrare instrumentală lăutărească; ➤ Să cunoască numele lăutarilor renumiți; ➤ Să alcătuiască un dialog despre lăutari.
Obiective operaționale lingvistice:	Să utilizeze adecvat în context cuvintele-cheie.
Strategii didactice:	
Mijloace tehnice:	Imagini cu instrumentele muzicale, fișe de lucru, computer, proiector, secvențe audio și video (https://www.youtube.com/watch?v=vhiDitdWUZU ; https://www.youtube.com/watch?v=c4TairnfcfY); Manual de Educație muzicală pentru clasele a VII-a /a VIII-a, GAGIM Ion, BORȘ Alexandru, MORARI Marina, COROI Eugen, Ed. Știința, 2012.
Metode și procedee:	Expunerea opiniei, problematizarea, metoda creării ambianței artistice; exercițiul, metoda <i>ce am văzut/ce am auzit/ ce am simțit, tehnica 3-2-1</i> .
Forme de organizare:	Frontală, individuală, în perechi, în grup;

Demers didactic ora 1

Etapele lecției	Obiectivele operaționale	Timp	Activitatea profesorului	Activitatea elevului	Strategii didactice
Evocare	O1	5 min.	<p>Captarea atenției. Le propune elevilor să urmărească o secvență video despre instrumentele muzicale.</p> <p>Sarcina didactică: Priviți secvența video. Memorizați denumirea și sunetul instrumentului.</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=vhiDitdWUZU</p> <p>Profesorul repartizează elevilor Fișa de lucru 1.</p> <p>Sarcina didactică:</p> <ol style="list-style-type: none"> Încercuiți litera A dacă instrumentul muzical se regăsește în secvența video. Din imaginile care au rămas, alegeți-o pe cea care reprezintă un instrument specific colindului, încercuind litera B. 	<p>Elevii privesc secvența video.</p> <p>Elevii lucrează individual. Realizează sarcina, apoi o prezintă. Model de răspuns corect:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Instrumentele muzicale pe care le-am identificat în fișă sunt: vioara, pianul, flautul... b) <i>Clopoțelul</i> este instrumentul specific colindului. 	<p>Secvența video</p> <p>Fișa de lucru 1 Lucru individual</p>
		3 min.	<p>Actualizarea temei</p> <ul style="list-style-type: none"> - La ce sărbători se folosește clopoțelul? - Dați exemplu de câte o denumire de colind care v-a plăcut? <p>Profesorul adună fișele cu tema de acasă. Fișa a fost realizată pentru portofoliu la tema "Colindul – obicei străvechi și sfânt" în formă de dicționar de colinde. Profesorul o va evalua în afara orelor de curs, iar rezultatele le va prezenta la lecția de sinteză.</p>	<p><i>Modele de răspuns:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -Clopoțelul se folosește la sărbătorile de iarnă, când se colindă. - Mie mi-a plăcut colindul „Linu-i lin” („Florile dalbe”, „Steaua”...). 	<p>expunerea opiniei</p>
Realizarea sensului	O5		<p>Introducere în temă</p> <p>Cuvinte-cheie</p> <p>Profesorul va afișa pe tablă un poster pe care va fi reprezentată Fișa 1, fără imagini. Profesorul citește</p>	<p>Elevii iau câte o fișă decupată de la tablă și o plasează pe poster.</p>	<p>Lucru la tablă</p>

O1	5 min.	<p>începutul enunțului, iar elevii trebuie să-l continue, plasând în locul liber imaginea lipsă.</p> <p>Sarcina didactică. Continuați propoziția: Model: <i>Cel care cântă la...</i></p> <table border="1" data-bbox="533 316 1272 1262"> <tr> <td data-bbox="533 316 781 464">Cel care cântă la</td> <td data-bbox="781 316 987 464"> nai </td> <td data-bbox="987 316 1272 464"> se numește <i>naist</i>. </td> </tr> <tr> <td data-bbox="533 464 781 635">Cel care cântă la</td> <td data-bbox="781 464 987 635"> cobză </td> <td data-bbox="987 464 1272 635"> se numește <i>cobzar</i>. </td> </tr> <tr> <td data-bbox="533 635 781 826">Cel care cântă la</td> <td data-bbox="781 635 987 826"> vioară </td> <td data-bbox="987 635 1272 826"> se numește <i>violist / violonist</i>. </td> </tr> <tr> <td data-bbox="533 826 781 1038">Cel care cântă la</td> <td data-bbox="781 826 987 1038"> lăută </td> <td data-bbox="987 826 1272 1038"> se numește <i>lăutar</i>. </td> </tr> <tr> <td data-bbox="533 1038 781 1262">Toți acești instrumentiști</td> <td data-bbox="781 1038 987 1262">formează</td> <td data-bbox="987 1038 1272 1262"> un <i>taraf</i> sau o <i>orchestră</i>. </td> </tr> </table>	Cel care cântă la	 nai	se numește <i>naist</i> . 	Cel care cântă la	 cobză	se numește <i>cobzar</i> . 	Cel care cântă la	 vioară	se numește <i>violist / violonist</i> . 	Cel care cântă la	 lăută	se numește <i>lăutar</i> .	Toți acești instrumentiști	formează	 un <i>taraf</i> sau o <i>orchestră</i> .	 nai cobză vioară lăută un <i>taraf</i> sau o <i>orchestră</i> .	Tabel Imagini decupate exercițiu
Cel care cântă la	 nai	se numește <i>naist</i> . 																	
Cel care cântă la	 cobză	se numește <i>cobzar</i> . 																	
Cel care cântă la	 vioară	se numește <i>violist / violonist</i> . 																	
Cel care cântă la	 lăută	se numește <i>lăutar</i> .																	
Toți acești instrumentiști	formează	 un <i>taraf</i> sau o <i>orchestră</i> .																	
		<p>Cuvântul profesorului:</p> <p>- În Republica Moldova există mai multe orchestre, iar una dintre ele este orchestra de lăutari numită chiar</p>	Elevii privesc secvența video.																

					Evaluare curentă
		2 min	<p>Temă pentru acasă</p> <p><i>Proiect de grup:</i></p> <p>Realizați un poster despre o formație lăutărească din țară: <i>Mugurel, Fluieraș</i> sau <i>Orchestra Frații Advahov</i>, utilizând reperele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - în ce an a fost fondată orchestra; - câți membri sunt în orchestră; - la ce instrumente muzicale cântă membrii ei; - scrieți 4-5 denumiri de cântece interpretate de orchestra aleasă; - performanțe la nivel național/ internațional. <p>Informațiile vor fi însoțite de imagini la temă.</p>	<p>Pentru realizarea proiectului, elevii își planifică lucrul după fișa de mai jos:</p> <p>Tema: _____</p> <p>Durata: _____</p> <p>Scopul: _____</p> <p>Obiective: _____</p> <p>Formarea echipelor de lucru și repartizarea sarcinilor în cadrul acestora:</p> <p>Grupul I: _____</p> <p>Grupul al II-lea: _____</p> <p>Etapele de realizare a proiectului _____</p> <p>Metode de lucru (activitate individuală, lucru în echipă): _____</p> <p>Materiale necesare: _____</p> <p>Forma de prezentare a proiectului: _____</p>	Proiect de grup

- a) Încercuiește litera A, dacă instrumentul muzical se regăsește în fragmentul video.
b) Din imaginile care au rămas alegeți imaginea ce reprezintă un instrument specific colindului, încercuind litera B.

Fișa de lucru 2

Lăutarii Moldovei

Plini de talentul dumnezeiesc al cântecului, lăutarii au contribuit la păstrarea folclorului încă din cele mai vechi timpuri. Despre arta lăutărească există date încă din secolul al XV-lea, de pe timpul domniei lui Ștefan cel Mare. Din secolele XVI-XVIII aflăm despre activitatea vestiților lăutari: **Iancu Perju, Alexandru Lemiș, Gheorghe Bîrzo, Costache Marin, Barbu Lăutaru.**

Acești lăutari știau să cânte la – , , , și .

participau la cele mai importante sărbători populare: la hora satului, la nunți, cumetrii, înmormântări și jocuri de ritual:

Capra,

Calul,

Ursul

și Malanca.

uri lăutărești activau și la curtea domnitorilor, interpretând cântece lirice, eroice, doine, balade și hore.

Măiestria a atras atenția străinilor care ne vizitau țara. Un cronicar polonez în anul 1574 a menționat că: „La moldoveni există un vechi obicei de a proslăvi faptele mărețe ale

oamenilor prin cântec,acompaniate de , , și . Așadar, pe parcursul multor secole, lăutarii au păstrat și au înnobilat folclorul muzical, constituind o valoare perenă a neamului.

FIȘE PENTRU PROFESOR

Fișa 1

Cel care cântă la	?	se numește <i>naist</i> .
Cel care cântă la	?	se numește <i>cobzar</i> .
Cel care cântă la	?	se numește <i>violist</i> .
Cel care cântă la	?	se numește <i>lăutar</i> .
Toți acești instrumentiști	formează	?

vioară

cobză

un *taraf* sau o *orchestră*.

lăută

nai

Fișa 2

Vizionați atent secvența video.
Spuneți ce ați văzut, ce ați auzit și ce ați simțit.

CE AM VĂZUT?	CE AM AUZIT?	CE AM SIMȚIT?
		

Fișa 3

Informații despre lăutari

Alexandru Lemiș, lăutar ce s-ar fi născut la Bălți în prima jumătate a secolului trecut, într-o familie de lăutari din tată în fiu și ai cărei membri erau bine cunoscuți în diferite orașe ale Moldovei. De la tatăl său Lemiș capătă un renume de talentat interpret de cântece populare și românești, precum și de viorist dar și dirijor. A fost violonist în orchestra lui Alexandru Flechtenmacher din Iași (1840), capelmaestru al formației instrumentale din Iași compusă din 12 interpreți (1857), mai târziu șef de orchestră de muzică populară (Iași, 1868-1869) cu care a concertat și în Basarabia, cântând la nunțile și petrecerile boierești, unde a făcut cunoștință cu Costache Parno. Vioara și vocea lui au stârnit admirația românilor basarabeni, nu și a regimului, în 1870, guvernul rus, prin guvernatorul său, expulzându-l din Basarabia pe motiv că „ar fi fost periculos”. Repertoriul lui Lemiș conținea, în afară de romanța „Doi ochi” și „Copilița” lui Iancu Perju, și producții proprii, cântece și melodii de dans. Dintre cântece, îi dă măsura talentului o melodioasă „Doină”, plină de o sobrietate naivă și de un sentiment pur și adânc. Dintre dansuri, „Sârba” și dansul evreesc de nuntă „Șer.”

Costache Parno (n. 1856, Bălți, d. 20.04.1912, Bălți), lăutar basarabean (viorist). A fost unul din cei mai vestiți vioriști de pe atunci, s-a născut într-o familie de țărani săraci. Copilăria lui a o școală aspră, ca și copilăria a milioane de copii săraci de la sate. Costache Parno a învățat să cânte la vioară de la faimosul lăutar Alexandru Lemiș și în curând ajunge și el lăutar vestit. El a trăit activat în orașul natal. Între Lemiș și elevul său Costache Parno, chiar din primii ani ai contactului lor, s-a legat o vie prietenie. Îi dragostea față de artă, comunitatea idealurilor și a orientării lor artistice. Lemiș era pentru Parno nu numai învățător, dar și un ghid spiritual.

fost
și a
unea

Barbu Lăutaru (n. *Vasile Barbu*, ~1780, Iași - d. 18 august 1858, Iași), a fost un cântăreț și cobzar moldovean, care s-a bucurat de o faimă devenită legendară, urmaș al unei vechi familii de lăutari. Staroste al lăutarilor din Moldova timp de 40 de ani, Barbu Lăutaru a fost unul dintre acei mari cântăreți populari români care, prin creația și felul lor de interpretare, au contribuit la formarea și îmbogățirea muzicii populare de tip lăutăresc, născută din îmbinarea elementelor de muzică populară românească cu elemente ale muzicii orientale, ale romanței ruse și elemente occidentale. A întreprins numeroase turnee prin țările românești, inclusiv prin Basarabia (la Chișinău și Telenești). A stârnit admirația lui Franz Liszt cu prilejul trecerii acestuia prin Moldova, în iarna anului 1847, la Iași.

Fișa 4

Tehnica 3-2-1

Proiect didactic la disciplina educație fizică

Profesor	prof. de educație fizică: Vasile Onică prof. de limba română: Svetlana Dermenji, Lilia Gălușcă, Lucia Cepraga
Disciplina	Educație fizică
Clasa	a II-a
Tipul lecției	de predare a cunoștințelor
Subiectul lecției	Dezvoltarea vitezei de reacție și execuție în acțiuni motrice complexe
Competențe specifice	<ul style="list-style-type: none"> - Formarea deprinderilor motrice de bază sportiv-elementare - Dezvoltarea abilităților de menținere a sănătății fizice prin consolidarea calităților motrice de bază.
Obiective operaționale	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Să execute cu rapiditate crescută acțiunile comandate sau necesare la semnale vizuale, auditive, tactile; ➤ Să-și perfecționeze calitățile și deprinderile motrice de bază (viteza), în vederea aplicării în activități motrice ➤ Să utilizeze vocabularul tematic: „Părțile corpului” – <ul style="list-style-type: none"> ❖ <i>cap, ochi, nas, gură, ureche,</i> ❖ <i>umăr, deget, mână,</i> ❖ <i>genunchi, picior.</i> ➤ Să execute corect următoarele comenzi: <ul style="list-style-type: none"> ❖ <i>La stânga!</i> ❖ <i>La dreapta!</i> ❖ <i>Înainte!</i> ❖ <i>Înapoi!</i> ❖ <i>Sus!</i> ❖ <i>Jos!</i> ❖ <i>Mers în tempo rapid!</i> ❖ <i>Mers în tempo moderat!</i> ❖ <i>Mers în tempo lent!</i>
Strategii didactice	observația, explicația, demonstrația, exersarea, exercițiul, jocul
Metode și tehnici	
Mijloace de învățare	Laptop, proiector, cronometru, fluiet, echipament sportiv, cretă.
Modalități de organizare	frontal, pe echipe, individual.
Durata	45 de minute
Evaluarea	continuă, finală, prin aprecieri verbale.

Desfășurarea activității

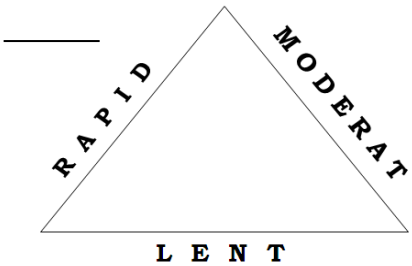
Etapale cadrului	Activitatea profesorului	Activitatea elevului	Timp alocat
<p>1. Evocare</p> <p>a. Organizarea clasei</p> <p>b. Captarea atenției</p>	<p>Aranjarea copiilor în linie pe un rând printr-un semnal din fluier,</p> <ul style="list-style-type: none"> - controlul ținutei sportive, - salutul: <ul style="list-style-type: none"> o <i>Bună ziua, copii!</i> - ridicarea stării emoționale: <ul style="list-style-type: none"> o <i>O minte sănătoasă ....</i> - numărătoarea / prezența, <ul style="list-style-type: none"> o <i>De la 1 la 2 numărați!</i> <p>Profesorul propune elevilor un joc prin intermediul căruia elevii trebuie să imite ce face profesorul și să numească părțile corpului implicate în acțiune:</p> <ul style="list-style-type: none"> o <i>Copii, spuneți și executați după mine: cap, ochi, nas, gură, ureche, umăr, deget, mână, genunchi, picior.</i> 	<p>Copiii se aliniază pe un rând ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ .</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Bună ziua!</i> ➤ <i>... într-un corp sănătos!</i> <p>Copilul care este de serviciu anunță:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Prezenți ....Z elevi. Absenți: 1. ....</i> 2. .... <p>Elevii spun și imită acțiunile executate de profesor: <i>cap, ochi, nas, gură, ureche, umăr, deget, mână, genunchi, picior.</i></p>	<p>2 minute</p> <p>5 minute</p>
<p>2. Realizarea sensului</p>	<p>Profesorul spune copiilor că mișcarea este foarte importantă pentru sănătatea omului. Copiii trebuie să facă zilnic exerciții, astfel ei vor fi energici și vor avea rezultate frumoase la școală.</p> <ul style="list-style-type: none"> o <i>Copii, cum credeți, e bine să trăim fără sport?</i> o <i>Dar putem face sport fără mișcare?</i> o <i>Adevărat, copilași. Nu există sport fără mișcare. Și noi trebuie să facem sport, adică mișcare în fiecare</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Nuuuuuuuu.</i> ➤ <i>Nuuuuuuuu.</i> <p>Elevii execută comenzile profesorului.</p>	<p>1 minut</p> <p>5 minute</p>

	<p><i>zi. Corpul omului are nevoie de mișcare fizică zilnic, aproximativ 30 de minute.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Când antrenăm corpul, antrenăm și mintea, ca să fim mai deștepți. Ia să vedem, cine vrea să fie deștept?</i> ○ <i>Iar o minte sănătoasă poate fi doar ...</i> ○ <i>Atunci dacă vrem să fim sănătoși, energici și deștepți, ascultați cu atenție și executați în ritm.</i> <p>Profesorul propune elevilor un filmuleț tematic (vezi linkul) și solicită acestora executarea acțiunilor vizualizate. Profesorul va ghida realizarea imitărilor (dacă dotarea nu permite vizualizarea filmulețului „Părțile Corpului - Învățăm și ne distrăm cu Boroboacă”, atunci se va propune doar cântecelul în cauză:</p> <p><i>Cap, umeri și genunchi</i> <i>Deget, pas,</i> <i>Cap, umeri și genunchi</i> <i>Deget, pas și ochi, urechi</i> <i>Și gură, dar și nas</i> <i>Cap, umeri și genunchi</i> <i>Deget, pas.</i></p> <p><i>Hai, hai, hai!</i> <i>Boroboacă, stai!</i> <i>Nu mișca, nu ne încurca!</i></p> <p><i>Cap, umeri și genunchi</i> <i>Deget, pas</i> <i>Cap, umeri și genunchi</i> <i>Deget, pas și ochi, urechi</i> <i>Și gură, dar și nas</i> <i>Cap, umeri și genunchi</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Eu-eu-eu-...</i> ➤ <i>... într-un corp sănătos!</i> <p>Elevii repetă acțiunile, dar și cuvintele ce indică <i>părțile corpului</i>. În măsura posibilităților, și unele <u>comenzi</u>.</p> <p>Cap, umeri și genunchi Deget, pas, Cap, umeri și genunchi Deget, pas și ochi, urechi Și gură, dar și nas Cap, umeri și genunchi Deget, pas.</p> <p><u>Hai, hai, hai!</u> Boroboacă, <u>stai!</u> <u>Nu mișca</u>, nu ne încurca!</p> <p>Cap, umeri și genunchi Deget, pas Cap, umeri și genunchi Deget, pas și ochi, urechi Și gură, dar și nas Cap, umeri și genunchi</p>	<p>10 minute</p>
--	---	--	----------------------

<p><i>Deget, pas.</i> <i>Sus, sus, sus!</i> <i>Haide! Să sărim!</i> <i>Sari pe loc!</i> <i>Boroboacă, STOP!</i></p> <p>...</p> <p><i>Pas, pas, pas!</i> <i>Înc-un pas!</i> <i>Boroboacă, stai!</i> <i>Să nu cazi în nas!</i></p> <p><i>Cap, umeri și genunchi</i> <i>Deget, pas</i> <i>Cap, umeri și genunchi</i> <i>Deget, pas și ochi, urechi</i> <i>Și gură, dar și nas</i> <i>Cap, umeri și genunchi</i> <i>Deget, pas.)</i></p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=6mNKXg6pxNQ</p> <p>Jocul „Comanda falsă”. Profesorul cere elevilor să se aranjeze în cerc și să <i>execute comenzile pe care le aud, dar nu ceea ce văd</i>. Elevii care ies din joc trebuie să repete comenzile auzite. Apoi, profesorul vine în centru și demonstrează un exercițiu prin implicarea părților corpului repetate anterior. Condiția jocului însă e în a spune o comandă, dar a demonstra altceva.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Copii, ne luăm de mâini și formăm un cerc.</i> ○ <i>Apoi dăm drumul mâinilor, dar stați pe loc.</i> ○ Profesorul trece în mijlocul cercului și spune <i>cap</i>, dar arată <i>umăr</i>; spune <i>genunchi</i>, dar arată <i>nas</i>; dă comanda <i>îndoiaie piciorul stâng</i>, dar execută <i>îndoirea brațului stâng</i>. 	<p>Deget, pas. <u>Sus, sus, sus!</u> Haide! <u>Să sărim!</u> Sari pe loc! Boroboacă, <u>STOP!</u></p> <p>...</p> <p>Pas, pas, pas! Înc-un pas! Boroboacă, <u>stai!</u> Să nu cazi în nas!</p> <p>Cap, umeri și genunchi Deget, pas Cap, umeri și genunchi Deget, pas și ochi, urechi Și gură, dar și nas Cap, umeri și genunchi Deget, pas.</p> <p>Elevii repetă acțiunile. Repetă cuvintele și îmbinările de cuvinte și demonstrează acțiunile.</p> <p>Copiii, urmând exemplul profesorului, se iau de mâini și formează cercul.</p> <p>Apoi execută comenzile auzite. Cine execută ceea ce vede iese din joc și repetă cu voce comenzile spuse de profesor / elevul de la mijlocul cercului.</p>	
--	--	--

		<p>După aceea elevii trec, pe rând, în cerc și propun colegilor diverse exerciții, aplicând vocabularul și comenzile studiate. Exemple de exerciții fizice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Îndoai brațele / dezdoai brațele.</i> - <i>Rotește capul.</i> - <i>Întoarce-te la stânga/ dreapta.</i> - <i>Așază-te.</i> - <i>Fă un pas înainte/ un pas înapoi.</i> 	
<p>3. Reflecția</p>	<p>Jocul „Prinde-mi umbra”. Se desfășoară când este soare și poate proiecta umbra fiecărui copil.</p> <p>Copiii sunt împrăștiați pe teren, iar un copil ales de învățător prinde umbra unuia dintre ei. Dacă reușește să pună piciorul pe umbra celui urmărit, trebuie să numească ce parte a corpului din umbră a fost atinsă. Apoi rolurile se inversează, urmăritul devenind urmăritor. Cel urmărit se poate feri să fie prins, micșorându-și umbra ghemuindu-se.</p> <p>Se va urmări să nu fie prins mereu același copil.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Atenție!</i> - <i>Start, umbră! ... Stop, umbră!</i> - <i>La stânga, umbră! ... Stop, umbră!</i> - <i>Înainte, umbră! ... Stai, umbră!</i> - <i>Așază-te, umbră! .... Stai, umbră!</i> - <i>Sus, umbră! ... Bravo, umbră!</i> <p>Notă: Dacă nu este soare, jocul poate fi organizat în felul următor:</p> <p>„Un copil este legat la ochi. El este urmăritorul și trebuie să prindă un coleg. I se pot da indicii: „Înainte!”, „Înapoi”, <i>La stânga!</i>”, „<i>La dreapta!</i>”...</p>	<p>Elevii îndeplinesc sarcinile propuse.</p> <p>Copiii aleargă activ și sunt foarte atenți nu doar să atingă umbra celui urmărit, dar și să numească corect partea corpului atinsă din umbra reflectată.</p> <ul style="list-style-type: none"> - .... - .... - <p>Copiii aleargă pentru a nu fi prinși. Dacă au fost prinși, trebuie să fie atenți dacă colegul lor a numit corect partea corpului de care a fost atins.</p> <p>Ei se pot așeza, întoarce, îndoii, astfel ca părțile atinse de urmăritor să fie diverse.</p>	<p>7 minute</p>

	Urmăritorul va prinde un copil și va numi partea corpului de care l-a atins/ prins. Apoi rolurile se inversează.”		
4. Extensiune	<p>Jocul „Alergare în triunghi”. Pe laturile unui triunghi, marcat vizibil la colțuri, se va alerga din latură în latură. Pe o latură, alergare în tempo rapid, pe cealaltă, în tempo moderat, iar pe ultima, mers lent pentru recuperarea organismului.</p> <p>Colectivul este împărțit în două grupe și elevii din fiecare grup execută pe rând tipul de mers solicitat.</p> <p>Este recomandabil de a executa jocul pe ritmul muzicii, de exemplu „Ciuleandra” (de selectat fragmente)</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=GS4WAXMxtv4</p> <p>alte surse sonore:</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=cFT-in_kwhE</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=DyASRbef8kQ</p>	<p>Fiecare elev implicat va transmite după executare ștafeta colegului său.</p> 	10 minute
5. Revenirea organismului după efort	<p>După care, elevii, în coloană câte unul, vor executa o tură de alergare ușoară.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Clasă, în coloană câte unul, alergare ușoară!</i> <p>Apoi, elevii vor executa exerciții de respirație din mers, mers cu scuturarea brațelor și a picioarelor, mers liniștit. Profesorul va ghida, spunând:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Inspirați! ... Expirați!</i> ○ <i>Inspirați! ... Expirați!</i> 	<p>În coloană</p> <p>În coloană</p>	2 minute
6. Aprecieri, indicații	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Clasă, alinierea!</i> <p>Profesorul face aprecieri generale și individuale asupra modului de execuție, salutul.</p>	<p>În linie pe un rând</p> <p>În linie pe un rând</p>	2 minute
7. Tema pentru acasă	Profesorul anunță tema pentru acasă și accentuează importanța antrenării aparatului locomotor prin efectuarea exercițiilor fizice, de tipul celor realizate în cadrul lecției, în		1 minut

	<p>mod sistematic.</p> <p>De asemenea, recomandă practicarea jocului <i>Triunghiul</i> cu prietenii, părinții, monitorizați de ei.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Copii, acasă executați jocul triunghiul cu familia sau prietenii.</i> ○ <i>Și nu uitați: Mișcarea este viață! Mișcarea este minte! Iar o minte sănătoasă este ...UNDE? ...</i>	<p><i>... într-un corp sănătos!</i></p>	
--	--	---	--

Fișe de lucru la disciplina Științe, clasa a III-a

Fișa 1

Disciplina: *Științe*, clasa a III-a

Subiectul: **Plante și animale din republica Moldova cîmpiile, bazinul acvatic**

1. Completați tabelul utilizând cuvintele însușite la lecția de astăzi.

IERBURI	
COPACI/ ARBORI	
ARBUȘTI	

2. Găsiți în rebusul de mai jos cuvintele însușite anterior la temă.

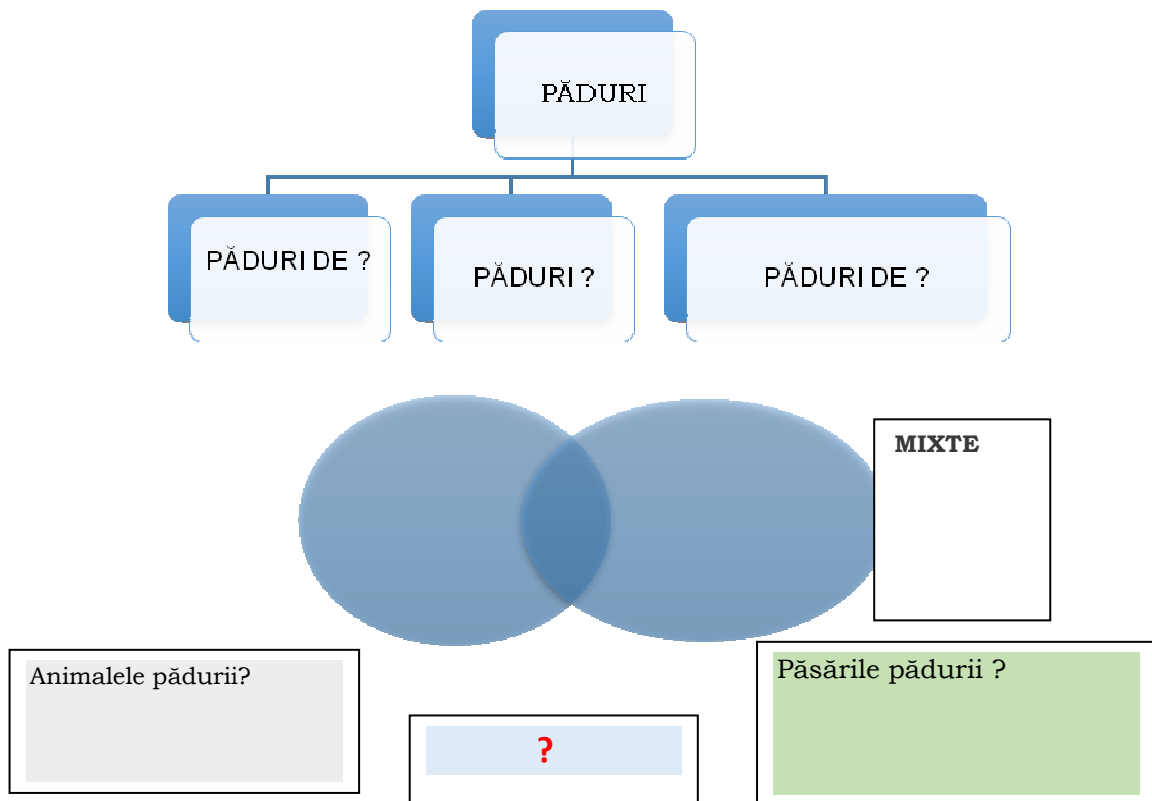
p	a	z	x	c	v	g	o	k
e	c	â	u	î	t	b	d	i
l	a	f	î	n	ș	n	o	j
i	s	d	b	v	ț	m	l	g
n	w	z	k	l	g	l	e	i
p	ă	ș	u	n	i	y	a	v
c	i	c	o	a	r	e	n	r
n	u	f	ă	r		o	f	x

- Fân, nufăr, odolean, pelin, pășuni, cicoare

3. Completați propozițiile utilizând imaginile de mai jos.

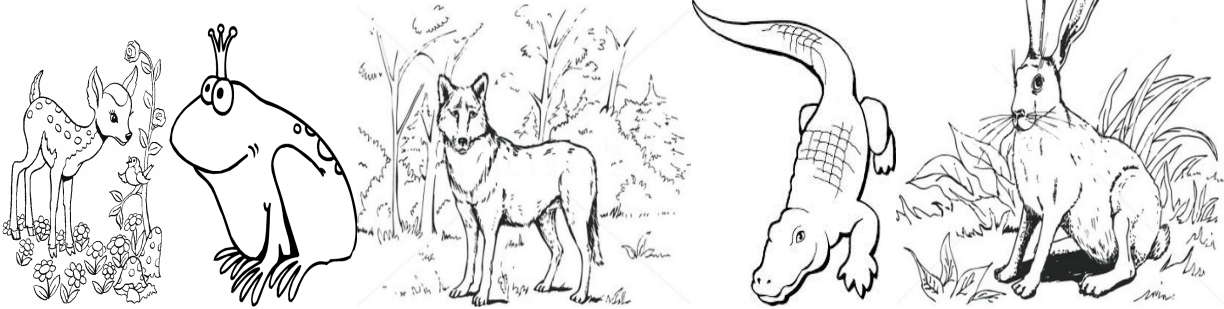
- a) Pe malurile lacurilor **cresc** ... ; **trăiesc** .... b)... din apă are rădăcinile lungi. c) Le place apa ... sălbatice, ..., ... d).... este cea mai frumoasă plantă acvatică. f) Nufărul este *podoaba* (украшение) apelor, iar ... este *umbra* (тень) apelor. e) Târâtor este..., dar și...

			
VIDRĂ	COCORI	LEBEDE	ȘERPI
			
STUF	RÂU		SĂLCIE
			
ȘOPÎRLĂ	NUFĂR	BROASCĂ	NUTRIE

Fișa 2 Disciplina: *Științe*, clasa 3**Subiectul: PĂDURILE SUNT PLĂMÂNII PĂMÂNTULUI****1. Citiți informația din manual și completați schema.****2. Continuați enunțurile.**

- Pădurile sunt:....
- Pădurea de **conifere** crește... .
- Coniferele au frunzele în formă de..., așa ca... .
- Ele cresc și la temperaturi ... .
- În aceste păduri trăiesc: ..., ..., ...
- În pădurea **mixtă**...
- În pădurile de **foioase** cresc..., trăiesc ... .

3. Priviți imaginile și numiți tipurile de pădure reprezentate pe ele:**4. Colorați animalele de pădure într-o culoare, iar pe cele de apă în altă culoare.****Nota bene!**

Aceste fișe se pot folosi atât la etapa de însușire, cât și la cea de consolidare a lexicului.

IV. Strategii de evaluare

4.1. Procesul de evaluare în CLIL

Evaluarea în CLIL reclamă respectarea anumitor standarde de calitate. Astfel, pentru a le respecta, trebuie să se țină seamă de următoarele aspecte: 1. Conținutul; 2. Limbajul. „Cercetarea metodologică despre CLIL în Europa este unanimă în sublinierea priorității acordate conținutului, chiar și în contexte de predare/învățare cu focus dublu. Acest lucru ne conduce la ideea că în CLIL evaluarea ar trebui să fie ca acelea care se regăsesc în diferitele discipline mai degrabă decât cele utilizate în mod frecvent la orele de limbă” [Teresina Barbero, *Instrumente și practici de evaluare în CLIL*, în vol. *Evaluare în CLIL*, redactor Franca Quartapelle, traducere și adaptare în limba română Maria Kovacs, Editura AMM, Cluj-Napoca, 2012, p. 54, volum consultat în versiune electronică, la adresa: <http://aeclil.altervista.org/Sito/wp-content/uploads/2013/02/RO-translation-of-the-AECLIL-publication.pdf>].

În abordarea CLIL, studierea unui conținut nou presupune ca elevii să cunoască și o limbă străină de care aceștia să facă uz la lecții și nu doar. La lecțiile CLIL este foarte important ca elevul să perceapă corect discursul didactic specific unității curriculare de învățare. Totodată, elevul are sarcina de a conștientiza și însuși elementele, particularitățile limbii în care este predat conținutul. Respectiv, cadrul didactic care predă disciplina are sarcina de a evalua nivelul de cunoștințe al elevului, dar neapărat prin prisma cunoștințelor lingvistice ale copilului. Or, procesul didactic din cadrul lecțiilor CLIL vizează atingerea a două obiective: dobândirea de cunoștințe la disciplina studiată și formarea anumitor abilități de comunicare, astfel încât să poată cu ușurință să recepționeze mesajul în limba străină studiată, precum și să producă mesaje, de asemenea, în limba străină studiată.

„Elevii nu poartă discuții despre ceea ce știu doar de dragul de a dobândi cunoștințe de limbă străină sau pentru a-și îmbunătăți cunoștințele de limbi străine. Ei au avantajul de a putea discuta despre fenomene concrete din lumea reală într-o limbă care nu este limba lor maternă. Și fac mai mult decât să asculte explicațiile profesorului sau să studieze din cărți: folosesc o sumedenie de surse căutând pe internet, interacționând cu colegii” [Franca Quartapelle, Bettina Schameitat, *Predare și învățare cu CLIL*, <http://aeclil.altervista.org/Sito/wp-content/uploads/2013/02/RO-translation-of-the-AECLIL-publication.pdf>, p. 29].

Generalizând cele menționate supra, putem conchide că, în predarea CLIL, conținuturile sunt, totuși, prioritare, ceea ce ne face să susținem teza conform căreia „*evaluarea în CLIL poate avea mai multe în comun cu evaluările din cadrul altor materii decât cu testele de limbă convenționale*” [Teresina Barbero, *art. cit.*, p. 42]. Iar „în ceea ce privește în special rolul limbii, ideea este nu să se decidă dacă limba ar trebui sau nu să fie evaluată separat de conținut, ci să se evalueze felul în care limba este integrată cu conținutul” [ibidem, p. 54]. Probele de evaluare a competențelor și cunoștințelor de limbă nu totdeauna sunt în notă cu cerințele CLIL, dat fiind faptul că, axat fiind pe conținuturi, „limbajul CLIL este un limbaj academic (CALP), folosit pentru învățarea unor materii și care utilizează structuri și vocabular într-o formă mai specifică, mai formală, or acest tip de limbaj nu poate fi foarte bine identificat prin comunicare despre aspecte cotidiene” [ibidem, p. 42].

Parafrazând vestitul dicton „Nihil sine Deo”, *deviză respectată de întreaga Casă Regală a României*, putem zice: niciun conținut fără limbaj, cu atât mai mult, cu cât „disciplinele așa-zise non-lingvistice sunt exprimate și concretizate mai ales prin limbaj”. Drept rezultat, are loc perfecționarea însușirii atât a conținuturilor, cu variate grade de complexitate, cât și a limbii, respectiv sporirea atât a nivelului de cultură și de competență interculturală, cât și a celui de cogniție, analiză, sinteză etc.

4.1.1. Funcțiile evaluării CLIL

Procesul didactic în CLIL reclamă eforturi sporite atât din partea profesorilor, cât și a elevilor, dat fiind că învățarea în CLIL, axată fiind pe cei 4 C, este mult mai complexă decât în cazul celei tradiționale. Respectiv, „evaluarea nu poate și nu trebuie să fie doar suma celor predate separat în cadrul disciplinei nonlingvistice și la limba străină (o stare de fapt destul de des întâlnită în școlile din Italia) sau poate doar a celor predate de profesorul de disciplină în cazul bilingvismului. Acest lucru nu este ușor și necesită ca în cadrul procesului de evaluare să se țină cont de o serie de elemente cheie:

- ✓ Evaluarea competențelor lingvistice și a cunoștințelor / conținuturilor trebuie realizată împreună, posibil prin încrucișare. Acest lucru înseamnă oferirea unor grile corespunzătoare, potrivite pentru testarea limbii străine și a conținutului (grilele se regăsesc în anexe).
- ✓ Criteriile, ponderea și obiectivele evaluării trebuie să fie foarte clare și, în cazul în care este necesar, arătate elevilor.
- ✓ Autoevaluarea are o importanță cheie. Implicarea elevilor în evaluarea propriului proces de învățare este un lucru pozitiv și deosebit de util pentru elevi.

✓ Din acest punct de vedere, încurajarea evaluării din partea colegilor îi poate face pe elevi să fie mai independenți și să le ofere instrumente prin care să își poată monitoriza progresul.” [Fabrizio Maggi, *Evaluarea în CLIL*, <http://aeclil.altervista.org/Sito/wp-content/uploads/2013/02/RO-translation-of-the-AECLIL-publication.pdf>, p. 57].

Scopul evaluării în CLIL este de a perfecționa procesul educativ prin însușirea conținuturilor, dar și a unei limbi străine. „Fiecare activitate de evaluare ar trebui să măsoare atât atingerea obiectivelor dorite în ceea ce privește conținutul, cât și cele ale dezvoltării competențelor de limbă. Testarea sarcinilor ar trebui să fie concepută astfel încât să poată scoate în evidență ceea ce este elevul capabil să facă în cadrul disciplinei prin una sau mai multe dintre competențele de comunicare de bază definite în *Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi* (2001). Evaluarea și feedbackul primit de elevi au un scop dublu: oferă informații despre două tipuri de performanță, se concentrează pe două tipuri de puncte tari și curențe și fac aceste lucruri în trei domenii supuse evaluării: aria de diagnosticare, cea formativă și cea sumativă” [ibid., p. 58].

Din perspectiva cadrului didactic, funcțiile procesului de predare-evaluare CLIL vizează:

- stabilirea eficienței organizării, structurării, accesibilizării conținutului prin limbaj, a alegerii strategiei adecvate grupei sau indivizilor din grupă;
- descoperirea unor lacune, dificultăți, rămăneri în urmă, pentru ca pe baza lor să se elaboreze un program de recuperare (cu întreaga grupă, pe grupe mici sau individual);

Pentru *elev*, funcțiile specifice ale evaluării în CLIL sunt:

- îl ajută să fixeze, să consolideze și să rețină cunoștințele prin repetare și întărirea pozitivă pe care evaluarea o determină, să le integreze în sisteme, folosind ca instrument o limbă străină;
- să-i mărească încrederea în forțele proprii și să-i descurajeze comportamentele negative;
- îi susține interesul pentru cunoaștere, stimulându-i și dirijându-i învățarea prin intermediul unei limbi străine;
- contribuie la formarea capacității de autoapreciere și la stimularea tendinței de autoafirmare.

Axându-ne pe bunele practici din mai multe țări, prezentate în publicația „Evaluare în CLIL”, Editura AMM, Cluj-Napoca, 2012, amintim că Lorenzo et al. (2009) au identificat patru principii fundamentale ale procesului de evaluare CLIL: dezvoltarea competențelor, organizarea curriculară, practicile în sala de clasă, nivelul de satisfacție. În temeiul acestor factori fundamentali, profesorii ar trebui să țină cont de următoarele elemente [vezi ibid., p. 60-61]:

CUNOȘTINȚE: *Profesorii CLIL ar trebui să dețină bune cunoștințe legate de:*

- * diferite abordări de evaluare și interpretarea ei;
- * concepte cheie în evaluare, cum ar fi fidelitate, validitate, criterii, scopuri;
- * relația dintre metodele de evaluare, stilurile de învățare și stilurile de predare;
- * diferenții pași și scopurile evaluării diagnostice, formative și sumative în CLIL;
- * implicațiile legăturilor între operațiile cognitive și competențele de limbaj academic pentru evaluarea în CLIL;
- * relația dintre metacogniție și practicile de evaluare în CLIL;
- * felul în care se poate utiliza CECRL ca un instrument de evaluare în contexte CLIL.

CALITĂȚI: *Profesorii CLIL trebuie să ia în considerație:*

- * importanța utilizării unei varietăți de tehnici de evaluare în CLIL;
- * importanța validității în evaluarea conținutului și limbii;
- * importanța transparenței în ceea ce privește criteriile de evaluare în CLIL;
- * necesitatea tehnicilor de evaluare care iau în considerație inteligențe multiple, diferitele stiluri de învățare etc.;
- * faptul că erorile sunt un aspect natural al învățării;
- * importanța feedbackului constructiv focalizat pe ceea ce fac elevii CLIL;
- * nevoia de a balansa evaluarea progresului în disciplină cu cea a progresului în învățarea limbii;
- * interdependența dintre conținuturi, abilitățile de gândire și cele lingvistice reflectată în produsele elevilor.

COMPETENȚE: *Profesorii CLIL trebuie să poată:*

- * să studieze și să utilizeze o varietate de metode și instrumente de evaluare;
- * să utilizeze tehnici de evaluare potrivite pentru diferitele faze în procesul de învățare în CLIL;
- * să formuleze sarcini și criterii pentru evaluarea conținutului și a diferitelor competențe de limbă;
- * să împărtășească criteriile de evaluare cu elevii CLIL;
- * să sprijine conștientizarea metacogniției în rândul elevilor CLIL prin oferirea de instrumente de autoevaluare potrivite;
- * să încurajeze elevii CLIL să utilizeze aceste instrumente pentru a formula comentarii despre propriul proces de învățare;
- * să își evalueze propria utilizare a limbii.

SARCINI: *Profesorii CLIL pot dezvolta evaluarea competențelor pentru cunoștințe de calitate prin:*

- * selectarea și conceperea metodelor de evaluare potrivite pentru cursuri CLIL specifice;
- * conceperea și utilizarea grilelor de observare și evaluare;
- * reflecție, într-o formulă structurată, asupra propriilor practici de evaluare;
- * realizarea de observații privitoare la practici de evaluare;
- * oferirea de feedback formativ pe mostre ale activităților elevilor CLIL;
- * realizarea de analize de erori și utilizarea acestora ca un instrument de învățare;
- * conceperea și implementarea instrumentelor pentru dezvoltarea competențelor metacognitive;
- * reflectarea asupra propriei utilizări a limbii și autoevaluarea utilizării limbii.

PRODUSE FINALE: *Profesorii CLIL pot oferi dovezi despre competențe prin:*

- * rapoarte reflexive asupra felului în care utilizează diferite instrumente de evaluare în CLIL;
- * eseuri și proiecte în care demonstrează înțelegerea unor concepte-cheie în evaluarea în contexte CLIL;
- * exemple de instrumente de evaluare în CLIL potrivite pentru diferite stiluri de învățare și diferite tipuri de inteligență;
- * activități de planificare și programare în cadrul cărora sunt identificate puncte și metode de evaluare corespunzătoare;
- * exemple de instrumente de evaluare care integrează conținut, gândire și limbă (cum ar fi grilele de evaluare, listele de verificare etc.);
- * exemple de feedback formativ și sumativ, oral și în scris, pentru elevi CLIL;
- * exemple ale aplicării CECRL în situații specifice CLIL.

În funcție de specificul vârstei școlare mici, **metodele de evaluare** în CLIL vor fi:

Metoda observației: facilitează formarea unei așa-numite baze de date despre elev, în urma observării comportamentului acestuia în diverse situații: obișnuite, create artificial, special dirijate, pentru a descoperi anumite aspecte ambigue. Observația trebuie realizată atât spontan, cât și sistematic. În acest sens, pot fi utile diferite mijloace tehnice: bandă magnetică, aparat de fotografiat, suport digital, înregistrare video etc.

Conversația (dirijată sau semidirijată) va viza anumite probleme de care suntem interesați, iar rezultatele acumulate urmează a fi prelucrate și sistematizate conform criteriilor ce vor fi stabilite în vederea soluționării problemelor identificate.

Convorbirea, realizată între învățător și elev, poate decurge conform unui plan prestabilit, în formă de întrebări, urmând consemnarea răspunsurilor și interpretarea lor.

Testul reprezintă o probă standardizată de verificare a cunoștințelor utilizată destul de des.

Studiul produselor activității se axează pe analiza, cercetarea proiectelor executate de elevi, precum: desene, obiecte confecționate, colaje, picturi, modele etc.

Jocurile și activitățile elevilor: se evaluează împreună cu alte activități comune, deoarece este dificil să determinăm cât din performanțele elevilor se datorează fiecărei forme de activitate.

Acestea, împreună cu cele menționate mai sus, fac posibilă evaluarea în CLIL, eficientizând procesul educativ.

4.1.2. Instrumentele de evaluare

Raportându-ne la instrumentele de evaluare CLIL, amintim de evaluarea formativă, autentică, sumativă.

În acest context, menționăm că „*evaluarea formativă* trebuie nu doar să fie în concordanță cu obiectivele, dar trebuie să poată oferi și feedback clar elevilor, pentru a-i ajuta să-și identifice cu adevărat neajunsurile. Se pot propune exerciții de tipul *completare, potrivire de perechi, opțiuni multiple (multiple choice) sau răspunsuri la întrebări închise*, în general răspunsurile pot fi pur și simplu corecte sau incorecte, în timp ce în cazul activităților tip sarcină, care implică creativitatea elevilor, abilități de recapitulare personală, răspunsurile nu se prea pot prezice într-o măsură mare de fiecare dată. În timp ce măsurarea rezultatelor identificate ca fiind sarcini este o activitate complexă, care necesită instrumente specifice, măsurarea exercițiilor nu este atât de problematică: trebuie calculat numărul de răspunsuri corecte și acordat un calificativ. Cuantificarea numerică în sine nu furnizează un feedback amănunțit elevilor, din cauza faptului că nu se oferă nicio descriere a rezultatelor” [vezi Teresina Barbero, *art. cit.*, p. 49].

„*Evaluarea autentică* are loc atunci când legăm evaluarea de tipuri de activități desfășurate de persoane reale, spre deosebire de simpla solicitare de răspunsuri care necesită doar răspunsuri simple, ușor de evaluat. Evaluarea autentică este o verificare a performanței corespunzătoare pentru că prin ea ne putem da seama dacă elevii pot folosi în mod inteligent ceea ce au învățat în situații care pot fi legate de experiențele adulților, respectiv dacă ei pot înnoi sau schimba situații vechi” [Wiggins G., 1998: *Educative Assessment. Designing assessment to inform and improve student performance*, apud *ibid.*, p. 49 <http://aeclil.altervista.org/Sito/wp-content/uploads/2013/02/RO-translation-of-the-AECLIL-publication.pdf>]

În cadrul procesului didactic CLIL, unde trebuie evaluate competențele integrate ale elevilor, drept instrumente eficiente sunt considerate grilele de evaluare.

„Grila este un instrument de evaluare sub forma unei matrice, utilizată pentru evaluarea performanțelor elevilor. Ea ar trebui să poată defini ceea ce elevii cunosc și ceea ce știu să facă. Grila conține o listă de caracteristici ale performanțelor care vor fi evaluate: coloanele conțin descriptorii, scoțând în evidență particularitățile acestor performanțe și scorurile corespunzătoare.

Există multe avantaje ale utilizării grilelor pentru evaluarea elevilor. Grilele oferă feedback profesorilor și elevilor; reprezintă un ghid pentru elevi și profesori, unul mult mai explicit decât un simplu scor numeric; fac evaluarea mult mai obiectivă și mai fidelă; reduc timpul necesar pe care profesorii îl dedică evaluării activităților elevilor. Acest potențial este deosebit de util în CLIL, unde învățarea trebuie sprijinită prin diferitele ei componente, iar elevii trebuie ghidați pentru a-i face conștienți de ceea ce dobândesc” [Teresina Barbero, *art. cit.*, p. 50 <http://aeclil.altervista.org/Sito/wp-content/uploads/2013/02/RO-translation-of-the-AECLIL-publication.pdf>].

În literatura de specialitate sunt prezentate mai multe tipuri de grile, printre care **grilele holistice și analitice**.

„O grilă holistică evaluează produsul finit sau performanța ca întreg și descrie activitatea la diferite niveluri de calitate, fiecare nivel corespunzând unui scor anume. Este un tip de *evaluare sumativă*, datorită faptului că necesită ca profesorul să acorde un scor întregului proces sau produsului final, fără a judeca fiecare componentă în parte. Scorul acordat în cadrul unei grile holistice se referă la calitatea globală a unui conținut sau a unei competențe specifice. Avantajele grilelor holistice sunt rapiditatea notării și formularea unui rezumat privitor la realizările elevului. Dezavantajul este faptul că ele oferă doar feedback limitat” [Taggart et al., *Rubrics, A Handbook for Construction and Use*, apud Teresina Barbero, *art. cit.*, p. 50 <http://aeclil.altervista.org/Sito/wp-content/uploads/2013/02/RO-translation-of-the-AECLIL-publication.pdf>]. Prezentăm mai jos un exemplu de grilă holistică preluat din publicația *Evaluarea în CLIL. Cluj-Napoca, 2012*, p. 50.

Scoruri	Descriptori
1 Nesatisfăcător	Elevul nu relevă cunoștințe despre subiect și vocabularul specific.
2 Aproape satisfăcător	Elevului îi lipsesc cunoștințele de bază și utilizează vocabularul specific în mod eronat.
3 Satisfăcător	Elevul deține cunoștințe esențiale despre subiect. Folosește vocabularul specific corect.
4 Bine	Elevul stăpânește cunoștințele despre subiect. Folosește vocabularul specific în mod corespunzător.
5 Excelent	Elevul demonstrează o cunoaștere completă și amănunțită a subiectului.

Vorbind de **grilele analitice**, amintim că acestea „se bazează pe criterii și evaluează performanțele *sumative sau formative*, în funcție de mai multe dimensiuni. Feedbackul oferit elevilor este mai amplu decât în cazul grilelor holistice. Din acest motiv, avantajele acestui tip de abordare sunt posibilitatea oferirii unei evaluări detaliate legate de sarcini și crearea unui profil al abilităților și

punctelor slabe specifice fiecărui elev. Dezavantajele sunt, evident, mai ales pentru profesor: grilele analitice necesită mai mult timp decât cele holistice, din cauza faptului că munca individuală trebuie examinată separat, în vederea parcurgerii fiecărui criteriu ales pentru evaluarea sarcinii. O grilă analitică necesită în mod obligatoriu următoarele componente: un comportament identificat în cadrul sarcinii evaluate; caracteristicile sarcinii care vor fi evaluate (criterii), descriptori care descriu nivelurile de performanță, o scală pentru acordarea scorurilor pentru trei sau mai multe niveluri de performanță și utilizate pentru a nota rezolvarea sarcinilor de către elevi [Ibid., p. 51].

În temeiul celor prezentate mai sus, susținem ideea că „măsurarea învățării în cadrul acestor activități, care se realizează de regulă prin întrebări închise – completare, alcătuirea de perechi, opțiuni multiple (*multiple choice*), adevărat / fals –, nu creează probleme, pentru că scorurile se acordă pe baza numărului de răspunsuri corecte. Sunt mai complexe acele evaluări de activități care implică și creativitatea elevului și în cazul cărora răspunsul nu este predictibil deloc sau este predictibil doar parțial. Un model de evaluare CLIL ar trebui să aibă caracteristicile evaluării autentice și să preia procedurile acesteia”. [Teresina Barbero, *art. cit.*, p. 55, <http://aeclil.altervista.org/Sito/wp-content/uploads/2013/02/RO-translation-of-the-AECLIL-publication.pdf>,]

4.1.3. Importanța evaluării corecte în CLIL

Procesul de evaluare CLIL reprezintă o modalitate de perfecționare multilaterală. Evaluarea CLIL constituie „componentă importantă a procesului de învățământ, ce permite luarea unor decizii de reglare, ameliorare și perfecționare a activității educabilului”. Ea este punctul final într-o succesiune de evenimente: 1) stabilirea scopurilor, 2) proiectarea și executarea programului, 3) măsurarea rezultatelor, 4) aprecierea lor. În baza evaluării CLIL, va fi reluat procesul de realizare a obiectivelor educației, astfel încât evaluarea are rolul unei legături, al unei conexiuni inverse, al unui feedback operativ între etapa parcursă și cea următoare.

În procesul evaluării în CLIL trebuie să se țină cont de specificul acestei activități, care constă în:

- extinderea acțiunii de evaluare de la verificarea și aprecierea rezultatelor, la evaluarea procesului, a strategiei care a condus la anumite rezultate; evaluarea nu numai a performanței elevilor, ci și a conținutului, a limbajului, a metodelor, a obiectivelor, a situației de învățare;
- estimarea și a altor indicatori, precum conduita, personalitatea copiilor, atitudinile etc.;
- focalizarea evaluării CLIL asupra rezultatelor pozitive și nesancționarea celor negative;
- transformarea elevului într-un permanent partener al învățătorului prin autoevaluare, interevaluare și evaluare controlată.

La baza strategiilor de evaluare CLIL, cu timpul, după ce tehnicile de lucru se vor perfecționa și conceptul va fi implementat, se va ține seama atât de cele **4 C-uri** formulate de Do Coyle, cât și de **Cadrul de cunoștințe** al lui Mohan. În acest sens, propunem mai jos un tabel care să faciliteze procesul de evaluare, mai exact, să ajute la găsirea unor instrumente potrivite de evaluare și la elaborarea fișelor, grilelor etc. de evaluare în CLIL.

Cele patru C-uri apud Do Coyle Cadrul de cunoștințe apud Mohan	CONȚINUT	COMUNICARE	CULTURĂ	COGNIȚIE
CLASIFICARE / CONCEPTE	Definirea conceptelor studiate la disciplină. Clasificarea obiectelor și ideilor în baza conținutului studiat. Identificarea / recunoașterea elementelor în contextul lor.	Utilizarea vocabularului specific + gramatica de rigoare. Întrebări: <i>Cine?, Ce?, Unde?, Cum?, Când?, Care concepte?</i>	Legarea conținutului, prin intermediul bagajului lexical, de experiențe concrete.	Explică, aplică și construiește unele concepte noi prin alăturarea mai multor elemente, precum și formulează judecăți critice
PRINCIPII / PROCESE	Explicarea, formularea de ipoteze. Aplicarea, compararea, rezolvarea de probleme.	Încadrarea enunțurilor în parametrii sintactici ai limbii de comunicare. Aplicarea tipologiilor textuale însușite. Întrebări: <i>Ce principii există? Cum se leagă unele de altele? (cauză-efect, metode și tehnici). Ce se întâmplă? Care sunt procesele, procedurile sau rutinele?</i>	Interpretarea datelor și formularea de concluzii, formularea și testarea de ipoteze, identificarea cauzelor și efectelor prin raportare la situații reale.	Explicarea principiilor de organizare și a proceselor de raționare. Generarea de ipoteze despre cauze și efecte. Anticiparea implicațiilor, formularea de ipoteze aplicarea unui model. Realizarea unei cronologii, a unui ciclu sau a unei secvențe narative.
EVALUARE / CREAȚIE	Evaluarea, exprimarea de opinii, formularea de opțiuni, creație.	Utilizarea creativă a structurilor și vocabularului asimilat. Întrebări: <i>Care sunt motivele tipice pentru alegerea unui obiect sau a unei acțiuni în defavoarea altora? Care sunt opțiunile, alternativele, deciziile? Cum se poate procesa informația într-o manieră originală?</i>	Raportarea la cotidian prin implicarea unei gândiri mai abstracte.	Rezumarea informației, încorporarea informației noi alături de cunoștințele mai vechi identificarea criteriilor, explicarea priorităților, formularea de motive pentru judecăți, confirmarea adevărului.

4.2. Evaluarea profesorului CLIL

Evaluarea cadrelor didactice CLIL reprezintă un important subiect abordat, în general, în domeniul *științe ale educației*. Schimbările actuale din sistemul educațional al Republicii Moldova solicită profesorului CLIL cerințe speciale, raportate la cei 4C (*conținut, comunicare, cogniție, cultură*), dar și la valorizarea elevului în desfășurarea scenariului didactic.

Un loc aparte îl deține evaluarea activității didactice a profesorului. Nivelul ridicat de eficacitate și calitate a predării CLIL se poate măsura prin evaluări periodice ale activităților instructiv-educative realizate de profesorii CLIL în școala alolingvă.

Astfel de evaluări au scopul de a optimiza procesul de predare-învățare în CLIL, îmbunătățind planificarea direcțiilor de dezvoltare educațională și, nu în ultimul rând, contribuind la perfecționarea calificării profesorilor, în special în cazul atestărilor cadrelor didactice.

La elaborarea evaluării activității didactice a profesorului CLIL vom insista asupra unor indicatori de performanță care, în viziunea noastră, vor valorifica rezultatele activității profesorului CLIL.

În evaluarea lecției CLIL, ne vom axa pe următoarele competențe:

- realizarea eficientă a demersului didactic specific CLIL;
- introducerea graduală a informațiilor;
- introducerea și fixarea vocabularului și a expresiilor necesare pentru însușirea cunoștințelor în limba română;
- centrarea pe elev (lucru prin descoperire, fișe de lucru diferențiat, sarcini de explicare și argumentare, sarcini de creație etc.);
- organizarea, desfășurarea interactivă și ludică a activităților de predare-învățare-evaluare CLIL;
- posedarea capacității de comunicare orală eficientă în limba română la disciplina predată (conform CECRL, recomandabil nivelul B2);
- menținerea unui echilibru emoțional pozitiv și degajat la lecția CLIL.

Fișă de analiză a lecției în CLIL

Numele și prenumele: _____

Instituția: _____

Disciplina: _____

Clasa: _____

Data evaluării: _____

Rezultatul evaluării: _____

UNITĂȚI DE COMPETENȚĂ	INDICATORI DE PERFORMANȚĂ	
PROIECTAREA DIDACTICĂ CLIL	Corelează conținutul activităților de învățare cu competențele specifice.	
	Selectează materiale auxiliare adaptate profilului elevilor alolingvi.	
	Elaborează planificările calendaristice în acord cu metodologia recomandată de conceptul CLIL.	
	1. Elaborarea proiectului didactic CLIL	
	a) Stabilește obiectivele operaționale b) Fixează conținutul activităților de învățare c) Corelează strategia didactică cu obiectivele și conținuturile activităților d) Transmite accesibil informația conform nivelului de pregătire al elevilor e) Fișe de lucru	
ORGANIZAREA ȘI REALIZAREA ACTIVITĂȚILOR DE ÎNVĂȚARE ÎN CLIL	Selectează situații de învățare care duc la crearea și dezvoltarea deprinderilor utile.	
	Aplică tehnici și metode de predare interactive în funcție de nivelul de pregătire al elevilor și de cantitatea cunoștințelor predate.	
	Integrează exerciții lingvistice.	
	Implică elevii în descoperirea și construirea conținuturilor.	
	Gradează introducerea informației noi.	
	Abordează conținuturile în funcție de particularitățile de vârstă ale elevilor și caracteristica psiho-pedagogică a clasei.	
	Organizează activități practice și aplicative în procesul de învățare.	
	Utilizează eficient materialul didactic interactiv și mijloacele audiovizuale (inclusiv PC).	
	Fixează și utilizează instrumentele de evaluare.	
Valorifică capacitatea elevilor de a argumenta / a explica / a-și exprima părerea în limba română.		
COMPETENȚA DE PREDARE – ÎNVĂȚARE A ELEMENTELOR DE LIMBĂ ROMÂNĂ LA LECȚIA CLIL	Explică cu precizie elementele de vocabular	
	Aplică tehnici interactive la însușirea vocabularului tematic.	
	Actualizează vocabularul și structurile învățate la lecțiile precedente.	
	Încadrează fișele de lucru în activitatea interactivă și ludică a lecției CLIL.	
COMPETENȚA LINGVISTICĂ A CADRULUI DIDACTIC	Capacitatea profesorului de a stăpâni limba în care se desfășoară activitatea de predare-învățare	Are fluentă și coerență în comunicarea orală.
		Adaptează limbajul la situația de comunicare.
		Utilizează limba literară.
		Respectă normele ortoepice și ortografice ale limbii române.
RELAȚIA CADRU DIDACTIC-ELEV	Stabilirea unei relații armonioase profesor-elev.	Selectează modalități de comunicare.
		Respectă partenerul în comunicare.
		Asigură feedbackul în comunicare.
		Dezvoltă comunicarea elev-elev, elev-clasă.

		Asigură consilierea corectă a elevilor.	
		Susține elevii în procesul de învățare.	
		Mentținerea unui echilibru emoțional pozitiv și degajat la lecția CLIL	

Evaluator: _____

Autoevaluarea lecției bilingve de istorie. Model

Tipul și structura lecției	Care este locul lecției date în abordarea temei în ansamblu? Există tangențe cu evenimentele actuale ce au loc în țară? (în țările vecine, în lume)? Este o lecție de familiarizare/inițiere, de continuare a temei, de generalizare/ consolidare, de finalizare / evaluare?
Scopul lecției	De învățare, dezvoltare, generalizare, educativ? A ținut cont profesorul, la stabilirea scopurilor de învățare și a celor generale, de posibilele neclarități de ordin lingvistic ce ar îngreuna atingerea lor? Li s-a propus elevilor un minimum lexical ce ar conține cuvintele-cheie cu explicații pentru a facilita înțelegerea conținutului lecției? Au fost implicați elevii dotați / buni să interacționeze cu profesorul în calitate de ajutor sau asistent? Au fost atinse scopurile propuse? Dacă nu, atunci de ce?
Planul lecției	A fost corespunzător dozat timpul pentru fiecare etapă a lecției? A fost asigurată abordarea diferențiată în cadrul fiecărei etape față de elevi atât din punct de vedere al conținutului, cât și din perspectivă lingvistică? Cum s-a încadrat utilizarea materialului suplimentar în ambele limbi?
Metode utilizate în timpul lecției	Au corespuns metodele și procedeele utilizate conținutului și scopurilor, au contribuit la etalarea ideii principale? Cum au fost consolidate și verificate cunoștințele acumulate? Cum s-au monitorizat activitățile elevilor și autoevaluarea? S-a reușit realizarea analizei complexe a temei fără a mutila conținutul de bază? S-au urmărit dificultățile lingvistice? Au fost implicați copiii mai buni atrași pentru a înlătura aspectele lexicale dificile?
Materiale didactice, grafice, surse informaționale electronice	Materialele didactice și tehnice au facilitat perceperea, recepționarea conținuturilor din perspectivă bilingvă? Au fost suficiente? S-a recurs la internet sau surse electronice corespunzătoare în alte limbi?
Evaluarea cunoștințelor și competențelor	Evaluarea s-a efectuat bilingv sau doar în L2? Volumul conținutului în L2 a fost echilibrat și nu a devenit scop în sine? Elevii și-au argumentat propriile opinii? S-au înregistrat dificultăți în procesul formulării propriei opinii în L2? S-a menținut feedbackul dintre elevi și profesori, s-a acordat atenție sporită elevilor mai slabi?
Climatul psihologic la lecție	Comportamentul bilingv s-a răsfrânt asupra atmosferei în ansamblu? Au fost utilizate elemente din jocul de rol? Nu s-a făcut abuz la lecții de așa-numita „limbă de tranziție”?
Aprecierea emoțională a lecției	Lecția bilingvă i-a adus satisfacție profesorului?
Atingerea scopurilor propuse	Utilizarea a două limbi în cadrul lecției a permis realizarea obiectivelor în deplină măsură? Nu s-a pierdut din informațiile și materialul ce trebuia predat ? ar fi fost necesară consultarea profesorului de L2 înainte de începerea lecției privind textele selectate?
Suficiența materialelor utilizate la lecție	

V. Recomandări metodice

Pentru a asigura o calitate a predării, cadrele didactice trebuie să țină cont în permanență de realizarea calitativă a curriculumului la disciplina predată în limba română; să gândească diferite activități de comunicare elev-elev și elev-profesor. Profesorii vor folosi manualele în mod analitic, critic, ca un instrument de lucru, urmărind realizarea competențelor prevăzute de curriculum.

Lecția CLIL este mai dinamică dacă se folosesc materiale de prezentare diversificate și moderne; conținutul este prezentat dintr-o nouă perspectivă, iar presiunea asupra exprimării într-o limbă nematernă este mai mică, atenția fiind concentrată asupra înțelegerii fenomenelor; elevii sunt încurajați să fie autodidacți, să descopere singuri, să pună întrebări și să caute răspunsuri; odată create materialele didactice în format electronic, ele pot fi ușor adaptate pentru orice vârstă și pentru orice nivel și astfel se elimină rutina lecțiilor tradiționale.

Sugestii privind realizarea prevederilor CLIL

1. În cadrul orelor predate în limba română punem accent pe fluența vorbirii, nu pe acuratețe;
2. Oferiți elevilor posibilități cât mai largi de a formula unele soluții verbal-comunicative, unele păreri, atitudini;
3. Creați condiții pentru receptarea afectivă a gramaticii, care să asigure diversificarea verbală, nu automatism reproductiv;
4. Nu insistați asupra conținutului textului, ci concentrați-vă atenția asupra mesajului, a ideilor, a posibilităților de valorificare a vorbirii;
5. Analizați acești factori, plasați-vă în centrul lor și formulați repere de o conduită profesionistă, care v-ar garanta succesul!

Fișa de verificare la realizarea unui proiect didactic CLIL

Aspecte de luat în considerație	DA/NU	Descrie cum vor fi incluse în lecție
Conținut (conform curriculei)		
Mod de comunicare (grupe, perechi, profesor-elev etc.)		
Aspecte culturale		
Aspecte lingvistice (gramatică, vocabular, <i>când?</i> , <i>de ce?</i> , <i>cum?</i>)		
Selecția materialelor (audio, video, text)		
Rolul profesorului (implică elevii, oferă feedback)		
Rolul elevului		
Operații logice (deducție, sinteză, analiză, predicție)		